

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Erika Žnidaršič

Mentorica: Sandra Bašič Hrvatinić

Somentor: Tomaž Perovič

TELEVIZIJSKO POROČANJE O NEPREDVIDLJIVIH DOGODKIH

Diplomsko delo

Ljubljana, 2003

1. UVOD	2
2. NEPREDVIDLJIVI DOGODKI SO 'DRUGE NOVICE'	4
3. TELEVIZIJSKA POROČILA O NEPREDVIDLJIVIH DOGODKIH	6
4. OSEBE, KI USTVARJAJO TV-POROČILO	11
5. VRSTE NEPREDVIDLJIVIH DOGODKOV	15
5.1. POŽARE.....	15
5.2. NESREČE	16
5.3. IZRAŽANJE NESTRINJANJA	18
5.4. KATASTROFE.....	20
5.5. TRAGEDIJE	22
6. POROČATI O NEPREDVIDLJIVIH DOGODKIH	21
6.1. V REDAKCIJI	22
6.2. NA POTI.....	25
6.3. NA KRAJU DOGODKA	26
6.3.1. IZJAVE, SOGOVORNIKI	26
6.3.2. POSNETKI	30
6.3.3. POROČANJE V ŽIVO	32
6.4. VRNITEV V REDAKCIJO	35
6.4.1. STIL PISANJA	36
7. SKLEP	40
8. VIRI IN LITERATURA	43
9. PRILOGE	
Priloga A: VHS prispevek	
Priloga B: Scenosled VHS prispevka	

1. UVOD

IZBRUH OGNJENIKA MONT PELÉE (1902)

“Po poškodbah kovinskih predmetov so pozneje izračunali, da je bila temperatura uničujočega toka 1000°C. Večinoma so ljudje umrli v trenutku, kjer koli so že bili, ne da bi se utegnili ganiti, od strupenih plinov, opeklin ali v gorečih oblekah. Od 30.000 prebivalcev sta preživela samo dva.” (Boar, Blundell, 1987: 9)

LETALSKA NESREČA V ERMENONVILLSKEM GOZDU, SEVEROVZHODNO OD PARIZA (1974), 346 MRTVIH

“Petintrideset minut po padcu so helikopterji pripeljali reševalce. Že površen pogled na letalo je govoril, da so prišli zaman. Koščki letalovega trupa in ostanki prtljage so bili razmetani daleč naokrog. Kosi raztrganih oblek so viseli po vejah dreves, ki jih letalo ni podrlo. Videti je bilo, da ni nihče preživel.” (Boar, Blundell, 1987: 117)

POŽAR V HOTELU V LAS VEGASU (1980), 84 MRTVIH, VEČ KOT 600 RANJENIH

“Nekaterim nismo mogli več pomagati, je rekel poveljnik gasilcev Ralph Dinsman. Obupane, napol zadušene ženske so se metale v smrt z balkonov v 17. nadstropju. Dva, ki sta poskušala splezati iz šestega nadstropja, sta prav tako zgrmela na tla in se ubila.” (Boar, Blundell, 1987: 163)

Poročanje¹ o takšnih dogodkih zahteva posebno znanje ter dobro fizično in psihično pripravljenost tako novinarja kot snemalca. Na kraju dogajanja vladajo

¹ Poročati pomeni ponavadi uradno seznanjati nekoga z določenim dogajanjem ali stanjem brez osebnih pojasnil in pripomb. Tako je zapisano v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ), zraven so navedeni primeri: to poroča naš dopisnik, o svojih raziskavah je pismeno poročal,

'krizne' okoliščine, ljudje so pretreseni, celo v šoku, in se ne odzivajo kot ponavadi, reševanje se odvija hitro, čas pa teče ... Snemalna ekipa mora natančno vedeti, kaj storiti najprej, kako pridobiti osnovne informacije, katere osebe prositi za tonske izjave, kakšno sliko posneti.

V pismenem delu diplomske naloge bomo najprej opredelili, kaj so nepredvidljivi dogodki in kakšen vpliv imajo na gledalce, potem pa poskušali ugotoviti, katere vrste televizijskih poročil so najprimernejše za upovedovanje tovrstnih dogodkov. Na primeru resničnih preteklih dogodkov bomo razložili nekatere vrste nepredvidljivih dogodkov. Zadnje poglavje pismenega dela pa bo namenjeno prikazu zaporednih stopenj poročanja o nepredvidljivih dogodkih: od tega, kako se mora novinar pripraviti, preden oddide na kraj dogajanja, pa vse do montaže končnega prispevka. Ker pa se televizija od drugih medijev najbolj razlikuje ravno v tem, da lahko prenaša gibljivo sliko, bo drugi del diplomskega dela posnetek. Ta bo prikazal vsako stopnjo, ki jo mora opraviti novinar, ki pripravlja prispevek za dnevnoinformativno oddajo, od jutra do večera. Na posnetku bomo še posebej poudarili, v čem se poročanje o nepredvidljivih dogodkih razlikuje od poročanja v 'običajnih' okoliščinah. V reportaži na VHS-u, ki je del diplomske naloge, smo uporabili tudi arhivske prispevke iz oddaje 24 ur na POP TV, in sicer prispevke nekaterih najodmevnejših nepredvidljivih dogodkov iz preteklih let.

časopisi so o tem veliko poročali. Poročilo je po SSKJ nekaj, kar ponavadi uradno seznanja nekoga z določenim dogajanjem ali stanjem brez osebnih pojasnil in pripomb. Navedeni so primeri: lažno, zanesljivo, zaupno poročilo; napisati, prebrati poročilo; zadnja večerna poročila; napovedovalec poročil; notranjepolitična, športna poročila ...

Poročevalec je tisti, ki poroča. SSKJ navaja: objektivni, vestni poročevalec; priložnostni, stalni, vojni, športni poročevalec.

2. NEPREDVIDLJIVI DOGODKI SO 'DRUGE NOVICE'

Nepredvidljivi so vsi tisti dogodki, ki se zgodijo nepričakovano, nenačrtovano in brez vnaprejšnjega opozorila. Plaz, ki je porušil velik del bovške vasi Log pod Mangartom in pod seboj pokopal sedem vaščanov, je bil zagotovo nepredvidljiv dogodek. Nepredvidljivi pa so tudi dogodki, ki so napovedani, a se njihov potek v nekem trenutku zasuče v nepredvidljivo smer. Zasedanje v državnem zboru, na katerem se sredi sprejemanja zakona o vinu stepeta dva poslanca, in pridiga slovenskega nadškofa, ki se sprevrže v kritiziranje slovenske vlade, sta tudi nepredvidljiva dogodka. Tema tega diplomskega dela ne bodo napovedani dogodki, ki se zasučejo v nepredvidljivo smer. Obravnavali bomo zgolj poročanje o naravnih katastrofah, drugih hudih nesrečah in demonstracijah, torej o tistih nepredvidljivih dogodkih, ki povzročijo uničenje v naravnem okolju ali prizadenejo ljudi med njihovimi vsakdanjimi opravili in njihovo življenje za vedno spremenijo. Pogosto je človek ob takšnih dogodkih povsem nemočen.

Nepredvidljivi dogodki, na primer poplave, požari in hude prometne nesreče, sodijo po klasifikaciji Johna Langerja med 'druge novice' (Langer, 1998: 9). Od 'resnih novic', ki so Langerjeva druga skupina novic (novice iz sveta gospodarstva, politike, ...), se 'druge novice' ločijo po tem, da je njihov pomen mnogokrat odvisen od atraktivnosti posnetkov. Če snemalec posname gorečo, čeprav opuščeno, stavbo in gasilce, kako se borijo z visoko segajočimi plameni, je slika izjemno atraktivna. Zaradi takšnih posnetkov je zagotovo vredno objaviti prispevek in mu v dnevnoinformativni oddaji nameniti 'vidno' mesto, tudi če ni ranjenih niti velike materialne škode. Enaka novica brez omenjenih posnetkov ne bi bila dovolj niti za objavo kratke vesti. Pogosto se zgodi, da posamezniki televizijski hiši celo sami pošljejo izjemno atraktivno sliko, ki so jo uspeli posneti z amatersko kamero, na primer kako je zagorelo v neki tovarni ali hudo prometno nesrečo, ki so jo posneli zgolj po naključju. Naj ob tem navedem besede domžalskega dežurnega gasilca Viktorja Svetlina, ki televiziji pogosto pošlje posnetke nesreč: "Če bo zaradi teh posnetkov vsaj ena nesreča manj, sem naredil največje delo."

Pri nepredvidljivih dogodkih je torej lahko slika bolj pomembna od same novice oziroma informativne vrednosti dogodka. 'Druge novice' gledalce tudi bolj pritegnejo kot 'resne'. Altheide (1985: 171) ugotavlja, da večine ljudi ne zanimajo velike in pomembne zadeve, ampak predvsem osebne težave in stiske malih ljudi. To pomeni, da jih nepredvidljiv dogodek zanima, ker se lahko z njim poistovetijo. Takšna poročila gledalcu nudijo pozicijo vpletenosti in udeležnosti. Človek je namreč družbeno in družabno bitje z izrazito potrebo po vključenosti, ki mu jo nudijo ravno nepredvidljivi dogodki. V njih lahko prepoznamo sebe: svoja vsakdanja opravila, svojo skupnost, družino, otroke, svojo vas, mesto, ... 'Resne novice' pa praviloma ne govorijo o dogodkih, ki bi bili na naši izkustveni ravni, ampak predvsem o mogočnih elitah, ki odločajo o posameznikovem življenju. Gledalec takšne novice večinoma dojema kot zunanji opazovalec, nepredvidljivi dogodki ga sicer vpletejo v samo zgodbo, ker se lahko z usodo žrtev identificira, na drugi strani pa se ti dogodki še vedno zgodijo zunaj njegovega doma. Katastrofo posameznik spremlja iz naslonjača, z varne razdalje. Eden glavnih 'užitkov', ki ga nudijo dogodki, kot so požari in naravne katastrofe, je, da gledalčev svet ostaja enak in da gledalec še ni postal žrtev nepredvidljivega in zloveščega sveta. Gre za tako imenovane protislovne užitke, na primer užitek ob uničenju in negotovosti.

Ugotovitve sociologa Orina Klappa (citirano po Langerju, 1998: 116) o konstruiranju simbolnih voditeljev kot 'dobrih žrtev' lahko uporabimo v poročanju o nepredvidljivih dogodkih. Klapp tako pravi, da je 'dobra žrtev' tista, ki vzbuja v občinstvu simpatijo in s katero gledalci sočustvujejo. Žrtev mora biti prikazana v vsej svoji majhnosti, šibkosti, nemoči, ranljivosti in nezmožnosti branjenja. Nasproti ji stoji negativec, ki nesrečo oziroma tragedijo izzove. Ni nujno, da je ta negativec oseba, lahko je neka sila, pojav (plaz, ogenj, neurje, ...). Okoliščine, v katerih se znajde žrtev, morajo biti nepredvidljive in po značilnosti blizu katastrofi. Vse te ugotovitve lahko potrdimo s primerom najhujše katastrofe, ki je od osamosvojitve prizadela našo državo: plaz v Logu pod Mangartom novembra leta 2000. Dogodek je katastrofalen plaz, ki se je sprožil nenadoma, nepričakovano. Pod svojo ogromno maso je pokopal polovico vasi in z njo sedem domačinov, ki mu niso mogli pravočasno ubežati. Novica je zagotovo presunila prav vsakega Slovenca, Slovenija je takrat

govorila samo o tem. Dnevnoinformativna oddaja 24 UR je bila tiste dni zapolnjena v glavnem z novicami o Logu pod Mangartom, večina novinarjev na POP TV je poročala o plazu.

Takšen dogodek bi se lahko zgodil prav v vsaki slovenski vasi, morda celo v naši vasi. Ložane je plaz ujel povsem nepripravljene med vsakdanjim življenjem, lahko bi se torej zgodilo tudi nam. Slovenci smo z Ložani sočustvovali, saj so se vaščani znašli v izjemo težkih razmerah, brez domov, imetja, nekateri so izgubili svojce, prijatelje, sosede. Zima je bila pred vrati ... Prizadetim družinam je takrat finančno in drugače pomagalo izredno veliko državljanov. Ložani so po mojih ugotovitvah tudi dobra prisposoba trpeče 'žrtve'. Za njeno trpljenje je kriva višja sila, žrtev si iz težkih razmer ne more pomagati sama, ampak pomoč dobiva od drugih (v tem primeru torej od gasilcev, policije, vojske, pripadnikov civilne zaščite, države in dobrih državljanov). Ob vsem sočustvovanju, ki ga izražamo do Ložanov, pa ne gre pozabiti, da plaz torej ni zasul naše hiše in pokopal naše družine. Mi katastrofo še vedno spremljamo iz svojega toplega doma, z varne razdalje.

3. TELEVIZIJSKA POROČILA O NEPREDVIDLJIVIH DOGODKIH

"Televizijsko poročilo je žanr poročavalske vrste, katerega predmet je dogajanje" (Perovič, Šipek, 1998: 41). Manca Košir poročevalsko vrsto pojmuje kot ... "vrsto novinarskega sporočanja informativne zvrsti, ki obvešča o poteku dogajanja preteklih, praviloma predvidljivih dogodkov, večjih in po obsegu širših ter samih po sebi razumljivih tako, da poveže dejstva iz prve podatkovne sheme v dogajalski lok, ki zbudi pri naslovniku občutek bližine dogajanja in celovite informiranosti o tem, kaj se je zgodilo. Struktura poročila je enostavna, shema je sestavljena iz glave in jedra. Avtor je pretežno odsoten iz besedila in je najpogosteje nevtralen opaovalec dogajanja" (Košir, 1988:77).

Po Mancu Košir bi o nepredvidljivih dogodkih poročali v:

• REPORTERSKEM POROČILU

Za to poročilo je značilno, da novinar pripelje bralca na kraj dogajanja, kjer le ta s svojimi očmi opazuje dogodek. Poročevalec uporablja posebna ekspresivna jezikovna sredstva, slikovite opise, dialogiziran govor, žargonske besede. Ta novinarski žanr je pogost predvsem na radiu in televiziji. Uporabljamo ga zlasti pri poročanju z vojnih prizorišč ter pri poročanju o atentatih, hudih nesrečah in naravnih katastrofah.

Med vrstami poročil pa Manca Košir omenja še:

• OBIČAJNO POROČILO

To prevladuje v dnevnem tisku. V njem poročamo o vnaprej napovedanih, predvidljivih dogodkih, ki so samoumevni. Glavni namen poročila je informirati. Primeri so poročanja o poteku različnih sestankov, srečanj, obiskov in konferenc.

• **NEKROLOG** je poročilo o življenju umrlega.

• **PRIKAZ** pa je opis dogajanja, ki ga na koncu na kratko podkrepimo s svojim mnenjem.

Tri večje skupine poročil ločita tudi Tomaž Perovič in Špela Šipek. Nepredvidljive dogodke bi po tej delitvi tako kot pri Koširjevi upovedovali v:

• REPORTERSKEM POROČILU

Takšno je na primer poročilo o nesreči v rudniku, kjer je še vedno ujeta skupina rudarjev. Gledalca je treba obvestiti, kdaj se je zgodila nesreča, koliko rudarjev je zasulo, kako jih rešujejo, kako dolgo že traja reševanje, kaj je bil najverjetneje vzrok nesreče. Poročilo je ponavadi narejeno po kronološkem vrstnem redu. Če pa je na primer v nesreči nekdo izgubil življenje, moramo tako pomembno informacijo povedati na samem začetku prispevka. Šele potem opisujemo dogajanje po kronološkem vrstnem redu. Na primer: v rudniku je ob sedmi uri zjutraj prišlo do eksplozije. Po dvanajstih urah je pod zemljo še vedno ujetih deset rudarjev. Nato začnemo pripovedovati, da so rudarji v jami kopali pomožni

rov, da se je po mnenju očividcev nenadoma udrl strop, da se je petnajst rudarjev uspelo pravočasno rešiti, drugi so ostali ujeti pod zemljo. Trideset gasilcev in reševalcev se že dvanajst ur prebija do zasutih rudarjev, vendar je področje izjemno težko dostopno, ... Način reporterskega poročanja največkrat uporabimo pri dogodkih, ki so izjemno razburljivi in pomembni. Takšne dogodke je treba gledalcem posredovati čim bolj doživeto. To dosežemo z razburljivimi posnetki, dobrim besedilom in izjavami sogovornikov. Posnetki rudnika, iz katerega se kadi, pripovedovanje o veliki katastrofi, ki je pretresla okolico, in izjave rudarjev, ki so se iz rudnika rešili tik pred zdajci, so zagotovo prava formula za odličen prispevek. Ob takšni nesreči bi lahko poročali tudi v živo, sploh če reševanje zasutih rudarjev traja več ur. Reportersko poročanje je lahko torej tudi poročanje v živo (Perovič, Šipek, 1998: 41, 42).

Poleg reporterskega poročila Perovič in Šipkova omenjata še:

• OBIČAJNO POROČILO

V tem žanru poročevalec poroča po kronološkem ali pomembnostnem vrstnem redu. Kronološki vrstni red (omenili smo ga že pri reporterskem poročilu) uporabimo takrat, ko dogodek teče skladno z dramaturškimi pravili poročanja. Tako ima svoj uvod (*navijači mariborskih nogometašev so se pripeljali na tekmo v Ljubljano*), začetek (*pred stadionom so se srečali s skupino ljubljanskih navijačev*), zaplet (*začeli so se pretepati*), iztek (*v pretepu so posredovali policisti, ki so najbolj agresivne navijače odpeljali v pripor*) in konec (*po tekmi so mariborske navijače policisti pospremili na vlak, Ljubljančani so se mirno razšli, priprte navijače je policija po 24 urah spustila domov in jih predlagala sodniku za prekrške*). Pomembnosni vrstni red pa je ustrezen, ko poročamo na primer o seji nadzornega sveta nekega državnega podjetja. Ker člani navadno na takšnih sejah razpravljajo o več temah, si izberemo zgolj eden, najpomembnejši dogodek, kakršen bi bil razrešitev direktorja uprave. Ni nujno, da v prispevku nizamo izjave govornikov po dejanskem kronološkem vrstnem redu. Najprej lahko uporabimo izjavo tretjega govornika, ker se nam na primer zdi pomembnejša in bolj 'udarna', šele potem pa izjavi prvega in drugega govornika.

Tretja skupina poročil so:

• **KOMENTATORSKA POROČILA**

Ta imajo poleg poročevalske še analitično ali komentatorsko vrednost. Če poročevalec komentira, mora biti gledalcu povsem jasno, v katerem delu poročila pove svoje mnenje. To najlažje naredimo tako, da gledalcem najprej posredujemo informacije o dogodku in ta del prispevka pokrijemo s posnetki, ki podkrepijo naše poročanje. Nato sledi novinarjev komentar, ki pa mora biti slikovno jasno ločen od prvega dela prispevka.

Če na primer poročamo o preiskavi skrivnostnega umora, najprej povemo, kaj so dosedaj odkrili kriminalisti in tožilstvo, nato v obliki komentarja povemo še to, *da po naših informacijah policija kljub intenzivni preiskavi pravzaprav tava v temi, vendar tega javnosti noče priznati*. Takšen del poročila slikovno najlažje ločimo tako, da posnamemo RAPORT. Raport je posnetek, ki prikazuje novinarja. Ta s pogledom naravnost v kamero v nekaj stavkih (ponavadi v dveh ali treh) gledalcem pove, kaj misli o dogodku in zakaj, ali pa občinstvo seznanj še z nekaterimi dejstvi, ki so pomembna za razumevanje tega dogodka, niso pa neposredno povezana s samim dogodkom. Raport za prispevek o preiskavi skrivnostnega umora bi na primer posneli pred ministrstvom za notranje zadeve ali pa na kraju umora. Vendar pa raporta ne posnamemo samo takrat, ko želimo v prispevku komentirati. Če poročamo o dogodku, kot je nesreča v rudniku, moramo raport posneti zaradi verodostojnosti, z njim pokažemo, da smo dogodek res spremljali na kraju dogajanja. Raport bi tako na primer posneli pred vhodom v rudnik in povedali, *da so reševalci pogrešane rudarje iskali tudi s psi, vendar pa so med reševanjem tvegali lastna življenja, saj bi se lahko rovi vsak čas zrušili* (Perovič, Šipek, 1998: 41–42).

Poročila po Peroviču in Šipkovi delimo tudi po vsebini, in sicer na

• **POROČILA O NENAPOVEDANIH DOGODKIH**

Gre za poročilo o dogodku, ki je izbruhnil oziroma se je pojavil popolnoma nenapovedano. Največkrat gre za požare, rope ali druga kriminalna dejanja, prometne nesreče, potrese ali drugačne naravne in druge nesreče.

Nepredvidljivi dogodki, ki jih obravnavam v tej diplomski nalogi (plaz, ki je zasul skupino smučarjev; nevihta, ki je uničila več hiš, ...), sodijo v to skupino.

• 'TEŽKA POROČILA' – HARD NEWS

Ta poročila so nekoč, zlasti v ameriški praksi, pomenila poročila o kriminalnih in nasilnih dogodkih, ki so bili predvidoma nenapovedani. Danes veljajo za težka poročila tista, ki se v nasprotju z mehкими poročili ukvarjajo s političnimi dogodki, z nasiljem, sodišči, gospodarstvom, ... Dogodki so ponavadi napovedani, novinar se lahko nanje vnaprej pripravi. *Poročilo s sojenju Josipu Lončariču, kralju tihotapcev z ljudmi, je težko poročilo.*

• 'MEHKA POROČILA' – SOFT NEWS

To so poročila o dogodkih, ki ne vplivajo pomembno na naše življenje, ampak nas zabavajo oziroma informirajo o manj pomembnih stvareh (življenje filmskih zvezd in drugih znanih osebnosti, pa tudi življenje 'običajnih' ljudi). *Poročanje o tem, kako je znana slovenska pevka izkupiček svojega koncerta poklonila pediatrični kliniki, je mehko poročilo.*

• TELEVIZIJSKA POROČILA O DOGAJANJIH V OZADJU NEKEGA DOGODKA

Gre za poročila o ozadju nekega pojava, osebe ali skupine ljudi. S takšnim poročilom osvetlimo dogodek, o katerem smo poročali v obliki običajnega poročila. *V primeru poročanja o sojenju Josipu Lončariču, bi ozadje dogodka osvetlilo poročilo o policijskem razkritju omenjene tihotapske verige ali pa poročilo o podobnih sojenjih, v katerem bi navedli posamezne sodne procese, opisali njihov potek, dolžino sojenja in končne razsodbe.* Namesto poročila o ozadju nekega dogodka bi lahko dodatna pojasnila dobili tudi tako, da bi v oddajo povabili nekega gosta, ki bi povedal še kakšno zanimivo podrobnost o dogodku. Najprej bi torej novinar pripravil prispevek o dogodku, po prispevku pa bi se voditelj v studiu pogovarjal z gostom, ki bi dogodek še dodatno pojasnil. Poročilo o ozadju dogodka lahko objavimo v isti oddaji kot poročilo o dogodku, lahko pa ga objavimo tudi v kateri od naslednjih oddaj.

• TELEVIZIJSKA POROČILA KOT SERIJE

To so serije poročil, ki so objavljena v določenem časovnem obdobju o dogodku ali temi, ki je v tem obdobju za gledalce izjemno pomembna. Poročila, ki so objavljena kot serije, so večinoma vsebinsko zahtevnejša.

O posojilni aferi² v Rdečem križu (ko je humanitarna organizacija številnim podjetjem in ustanovam posojala denar) smo poročali dan za dnem najmanj mesec dni, poročila pa smo objavljali v časovnih presledkih še nekaj naslednjih mesecev. Pri takšnih poročilih je informacij preprosto preveč, da bi jih lahko gledalcem predstavili v enem samem prispevku, zato je treba temo nadgrajevati z več zaporedno objavljenimi prispevki.

• POROČILA KOT ZGODBE

Ponavadi so objavljena proti koncu dnevnoinformativnih oddaj. Njihova vsebina je praviloma lažja, manj zahtevna, ponavadi tudi humoristična ali vsaj zabavna. Pri takšnih poročilih se pričakuje nekoliko drugačen stil podajanja: bolj duhovit, barvit ali hudomušen. *Takšna bi bila zgodba o največjem slovenskem krompirju, ki ga je letos na svoji njivi našel Jože Tekavec.*

• ZASLEDUJOČA POROČILA

To so tista poročila, ki sledijo dogodku več dni zapored. Gre za poročanje o dogodku, katerega posledice trajajo več dni, tednov ali mesecev. V takem primeru je treba čez nekaj časa (čez teden, mesec ali leto) ponovno objaviti poročilo o dogodku in gledalcem sporočiti, kaj se je v tem času zgodilo ali kako se je dogodek končal in podobno. Pogosto gre za poročanje o kriminalnih dejanjih, pri katerih čakamo na epilog navadno dalj časa. *Umor v Rovinju, kjer je morilec sredi poletja v letu 2002 postrelil tričlansko slovensko družino, zahteva takšen tip poročanja. Najprej torej poročamo o samem dogodku, o umoru, sledi poročanje o kriminalistični preiskavi, torej o tem, kako daleč je policija pri odkrivanju motiva in storilca dejanja, nato pa še o sojenju in razsodbi.* (Perovič, Šipek, 1998: 42–45)

4. OSEBE, KI USTVARJAJO TV-POROČILO

Televizijsko poročilo se precej razlikuje od radijskega, časopisnega ali internetnega poročila, in sicer predvsem v tem, da so posnetki oz. gibljiva slika sestavni del zgolj televizijskega poročila. Tudi zaradi tega prispevke na televiziji ustvarja večja skupina oseb kot pri drugih medijih. Soustvarjalci (na primer snemalec) pa imajo skoraj tako pomembno vlogo kot sam novinar, brez njihovega dela televizijskega prispevka ne bi bilo.

Prva oseba TV-prispevka pa je vendarle **novinar poročevalec**. Njegova osnovna naloga je, da pripravi poročilo o dogodku. Poročevalce dnevnoinformativnih oddaj lahko razdelimo v dve veliki skupini: **splošni poročevalci in poročevalci specialisti**. Novinarji, voditelji in novinarji specialisti svojo kariero ponavadi začnejo kot splošni poročevalci. To pomeni, da lahko danes poročajo o streljanju v nekem lokalu, jutri pa o zapletu med delodajalcem in delojemalci. Splošni poročevalci se v glavnem delijo še v tri ali štiri skupine glede na področje, ki ga pokrivajo. **Splošni poročevalci zunanjepolitičnih dogodkov** poročajo o zunanjepolitičnih dogodkih. Poročila večinoma pripravljajo v redakciji na podlagi informacij, ki jih pridobijo v tujih agencijah in s sliko, ki jo prav tako posredujejo agencije. S pomembnih tujih dogodkov pa lahko poročajo tudi s kraja dogajanja. **Splošne poročevalce o športnih dogodkih** v nekaterih redakcijah razdelijo na tiste, ki poročajo s terena, in tiste, ki pripravljajo poročila v redakciji na podlagi agencijskih vesti. **Splošni poročevalci o kulturnih in zabavnih dogodkih** – večje televizijske hiše imajo več novinarjev, ki pokrivajo družabne in kulturne dogodke. Manjše TV-hiše pa se o številu takšnih novinarjev odločijo glede na to, kolikšno težo ima določena umetniška zvrst v njihovem okolju.

Poleg splošnih poročevalcev ima vsaka redakcija vsaj nekaj **poročevalcev specialistov**. Velike televizijske hiše jih imajo več. To so torej novinarji, ki so specializirani za poročanje o zdravstvu, politiki, gospodarstvu, kriminalu in podobno.

² Prispevki so bili objavljeni v oddaji 24 UR na POP TV v januarju, februarju in marcu leta 2002.

Vendar pa novinarji poročevalci niso edine osebe, ki ustvarijo poročilo, ki ga na koncu spremljajo gledalci. Oblikuje ga velika skupina ljudi: urednik, snemalci, montažerji, grafiki, realizatorji, ...

Dnevni urednik je prva oseba dnevnega programa informativne oddaje. Odloča o najpomembnejših vsebinskih, oblikovnih in produkcijskih vprašanjih, povezanih z nastajanjem dnevnoinformativne oddaje. Dnevni urednik se zjutraj odloči, katere novice so tako pomembne, da jih bo televizija ta dan posredovala gledalcem. Nato novinarje razporedi po posameznih dogodkih (predvsem splošne poročevalce, saj novinarji specialisti pogosto sami predlagajo, kaj z njihovega področja je tisti dan vredno pozornosti) in jim svetuje, kako naj poročajo o dogodku, kakšen tip in vrsto žanra naj pri tem uporabijo, ... Dnevni uredniki so kariero vedno začeli kot reporterji in so uredniki postali po več letih novinarskega dela. Tako so na televiziji večinoma najbolj izkušeni in pogosto najstarejši člani redakcije. Novinarju, preden odide na kraj dogajanja, pogosto koristno svetujejo: kaj je pri samem dogodku najpomembnejša informacija, katere osebe naj poišče kot sogovornike, ali naj za mnenje vpraša še kakšnega strokovnjaka ali naključne mimoidoče, ali naj v poročilo vključi komentar, pa tudi kakšno sliko je treba posneti.

Snemalec ali snemalna ekipa. Pogosto jo sestavljajo tri osebe: **novinar poročevalec, snemalec in asistent snemalca**. Novinar in snemalec sta najpomembnejši del snemalne ekipe, saj je od njunega dobrega sodelovanja odvisna kakovost končnega poročila. Snemalci so praviloma kvalificirani profesionalci, ki znanje pridobijo s študijem na ustrezni fakulteti. Vendar v Sloveniji na žalost takšnega študija še ni, zato snemalci znanje večinoma pridobijo s praktičnim delom kot asistenti snemalcev. Delo snemalcev je izjemno ustvarjalno, vendar tudi precej fizično in psihično naporno.

Asistent snemalca je tretji član snemalne ekipe. Skrbi za snemalno opremo (da snemalna ekipa na kraj dogajanja vzame vse potrebno: kamero, stativ, polne baterije, mikrofoni, luč, ...). Asistent je, medtem ko snemalec snema, lučkar in tonski mojster. Čeprav sta bistveni osebi snemalne ekipe snemalec in novinar, ni asistent nič manj pomemben. Med našim poročanjem v živo se je že zgodilo,

da je asistent, ker sva bila pač s snemalcem priključena na kable in tako nepremična, rešil poročanje, saj je v zadnjem hipu ključnega sogovornika pred kamero dobesedno privlekel za rokav.

Montažerji so tiste osebe, ki tehnično sestavijo novinarski prispevek (zlepijo besedilo in izjave) in ga pokrijejo z ustreznimi posnetki. Montažerji so visoko specializirani profesionalci, ki morajo imeti dober občutek za ritem poročila (kako naj zlepijo sekvence posnetkov) in znanje o tem, kateri zasuki so pravilno posneti, kako naj si kadri sledijo, ... Montažerji se morajo biti sposobni hitro odločati, saj morajo v določenih trenutkih, ko primanjkuje časa, poročilo zmontirati tudi v desetih minutah.

Marsikdaj je treba televizijsko poročilo opremiti z vizualizacijo: če dogodka ni mogoče jasno razložiti samo z besedami in posnetki ali pa če nimamo ustreznih posnetkov. Če se je na primer tik pred začetkom dnevnoinformativne oddaje v tujini zgodila letalska nesreča in svetovne tiskovne agencije medijem še niso posredovale posnetkov o nesreči, je edina rešitev, da **grafik** pripravi animacijo zemljevida, ki ponazarja, kje in kako se je zgodila nesreča. Vizualizacija pa je lahko tudi preprosta tabela, v kateri so zapisane številke smrtnih žrtev v prometnih nesrečah po posameznih letih. Ker gledalec številke, ki mu jih novinar prebere v svojem besedilu, ne more tako hitro spremljati in dojeti, je za lažje razumevanje vizualizacija nujna. Včasih novinar posname izjavo sogovornika po telefonu (ker je ta na primer na službeni poti v tujini). Grafik v tem primeru fotografijo sogovornika opremi z ustreznim napisom (npr. govori: Janez Kopač, minister za okolje in prostor). Tonsko izjavo sogovornika, ki smo ga posneli po telefonu, podlagamo z vizualizacijo (s fotografijo in podnapisom). Novinar mora grafiku natančno razložiti, kakšno animacijo potrebuje, kje jo bo uporabil, kako dolgo naj traja in kakšen naj bo naslov.

Da novinarjev prispevek končno pride na televizijske sprejemnike in torej do občinstva, je potrebna še **ekipa v režiji**. Najpomembnejša oseba v tem prostoru je **režiser**. Njegova osnovna skrb je kakovostna priprava slikovnega videza oddaje in kakovostna splošna priprava na oddajo, tako da lahko ta poteka brez napak. Pred oddajo ljudi, ki delajo v režiji, seznanijo z načrtom oddaje, s

posebnostmi in načinom priprave na oddajo. V času oddaje je vodja režije in je odgovoren za vse napake, ki jih naredi sam ali kdo iz njegove skupine. (Perovič, Šipek, 1998: 100–160)

Omenila sem le najpomembnejše osebe, ki na televizijski prispevek najbolj vplivajo. Vendar pa je seznam ljudi, ki pomagajo pri ustvarjanju televizijskega prispevka, bistveno daljši.

Usklajeno delovanje vseh omenjenih oseb je posebej pomembno, ko je treba poročati o nepredvidljivih dogodkih. Ti dogodki se pripetijo nenadoma, brez vnaprejšnjega opozorila, zato se je treba nanje hitro in učinkovito odzvati. Vsaka oseba, ki ustvarja prispevek, mora svoj delež kar se da kakovostno opraviti.

5. VRSTE NEPREDVIDLJIVIH DOGODKOV

Ted White, novinar iz New Yorka (v svoji knjigi *Broadcast News Writing, Reporting, and Producing*) med nepredvidljive dogodke uvršča:

5.1. POŽARE

Kako pomemben je takšen dogodek, je odvisno od razsežnosti požara, predvsem od posledic, ki jih povzroči. Res pa je, da je lahko za manjše mesto že majhen požar z neznatnimi posledicami novica dneva, medtem ko v večjih mestih, kjer je požar vsakdanji pojav, poročajo samo o najhujših požarih. (White, 1996: 171)

Kaj naj bi, kot piše Ted White, novinarja zanimalo, ko na terenu poroča o požaru? "Je kdo poškodovan oziroma mrtev? Je kdo ujet v goreči stavbi? Če gori industrijski objekt, kakšna snov je shranjena v njem? Je goreča snov

nevarna? Koliko je gasilcev in s čim gasijo? Kje in zakaj je zagorelo? Je bil morda požar podtaknjen?" (White, 1996:172)

Konec³ decembra leta 2001 smo poročali o požaru v Čateških toplicah, kjer je tik pred prvomajskimi prazniki zgorela ena izmed dveh kupol ogromnega kompleksa bazenov. Požar je izbruhnil zgodaj zjutraj, ko na srečo v bazenu še ni bilo veliko kopalcev. Zagorelo je zaradi kratkega stika na električni napeljavi, najprej se je vžgala streha. Ogenj so prvi opazili tisti, ki so se zunaj sprehajali mimo bazenov. Delavci so kopalce takoj pozvali, naj zapustijo bazene. Ker so zaposleni hitro ukrepali, žrtev k sreči ni bilo. So pa se gasilci več ur trudili, da bi požar pogasili. Vendarle je ogenj zgradbo popolnoma uničil. Ko smo torej prispeli na teren, gasilci so že bili na delu, nas je najprej zanimalo, ali so vsi kopalci zunaj bazena ali pa je morda še kdo ujet v goreči zgradbi. Ko smo izvedeli, da poškodovanih ni, smo poiskali tiste kopalce, ki so bili v bazenu, ko je zagorelo, in tiste očitidce, ki so požar opazili od zunaj. Za izjavo smo prosili tudi vodilne v Termah Čatež, želeli smo jih vprašati, ali je bil kakšen izmed njihovih gostov poškodovan, kakšne so prve ocene o škodi, kaj je bil vzrok za požar, ali že imajo načrt za sanacijo in kaj bodo tik pred prazniki storili z gosti, ki bodo prikrajšani za kopanje v njihovih bazenih. Ostro so nas zavrnil in nam zagrozili s tožbo, če bomo snemali naprej. Zatrdili so nam, da bomo s poročanjem o požaru odgnali prihodnje goste. Čeprav smo jim pojasnili, da o tako pomembnem dogodku moramo poročati, saj so bila ogrožena življenja številnih gostov, nas niso uslišali. Če že niso želeli na naša vprašanja odgovarjati direktorji, so bili veliko bolj prijazni gasilci. Za izjavo smo prosili vodjo gasilcev, zanimalo nas je, koliko jih je na delu, kako so se lotili gašenja, kje je najprej zagorelo in kaj je po njihovih ocenah povzročilo požar.

5.2. NESREČE

Kot piše White, ljudje ob nesrečah najprej pomislijo na prometne nesreče. Te sicer res zapolnijo velik del novinarskega prostora, vendar pa je tu še veliko drugih nesreč, o katerih novinarji morajo poročati. White omenja vlak, ki je iztiril,

³ Avtorica povzema prispevek iz oddaje 24 Ur (POP TV), objavljen 23. decembra leta 2001.

žrjav, ki se je zrušil na gradbišče, otroka, ki je padel skozi okno, nesrečo dveh manjših letal, ki sta trčili, zgradbo, ki se je nenadoma zrušila, ... Med prometnimi nesrečami pa za medije niso zanimive le tiste, ki se končajo s smrtjo. Poročati je treba tudi o verižnem trčenju na avtocesti, četudi ni mrtvih, in o večurnih prometnih zastojih, ... (White, 1996: 175). 11. novembra leta 2000⁴ se je na avstrijskem ledeniku Kitchsteinhorh zgodila ena najhujših nesreč v Avstriji doslej. V železniškem predoru je na poti na smučišče umrlo 155 večinoma mladih smučarjev in deskarjev z vseh koncev sveta, celo z Japonske. Ravno takrat se je na ledeniku odvijal svetovni pokal v deskanju. Zgodilo se je v soboto, popolnoma nepričakovano. V Avstrijo sva se s snemalcem odpravila takoj, ko smo izvedeli za nesrečo. S seboj sva vzela manjšo digitalno kamero (če bi želela vzeti večjo kamero, bi potrebovala poseben dokument za kamero, t. i. Atakarnet, s katerim televizija zavaruje tako drago 'blago'. Atakarnet izdaja Gospodarska zbornica Slovenije, vendar jim mora televizija podatke sporočiti najmanj en dan prej). Med potjo še vedno ni bilo jasno, kaj natančno se je zgodilo in ali so pogrešani živi ali mrtvi. Prvi dan smo novinarji poročali v izjemno težkih razmerah, saj ni bilo praktično nobenih uradnih informacij, znajti smo se morali sami, imeli smo izjemno malo časa za pripravo poročil. S snemalcem sva v Kaprun prispela pozno popoldne. Prvi dan sem se v oddajo 24 ur v živo javila po telefonu. Gledalcem sem poskušala čim bolj podrobno opisati, kaj se v tistem trenutku dogaja v Kaprunu, kako poteka reševanje (takrat še ni bilo možno reči, koliko je smrtnih žrtev in kdo je med njimi). Jasno je bilo, da so umrli vsi, ki se niso uspeli pravočasno rešiti iz gorečih vagonov. Vendar pa so na ledeniku do večera čakali nekateri smučarji in deskarji, ki so se tja pripeljali že pred nesrečo in so jih reševalci v dolino vozili s helikopterji. Svojci, ki so do večera večinoma že prispeli v Kaprun, so v solzah upali, da se bodo njihovi bližnji le vrnilo z ledenika. Poročanje v takšnih okoliščinah je zagotovo izjemno težak čustven preizkus, saj imaš kot novinar opravka z obupanimi starši, ki so pravkar izvedeli, da so na primer izgubili otroka. Novinar mora še posebej paziti, kako se približa tem ljudem in kaj jih vpraša. Včasih pa je treba, iz spoštovanja, prizadete preprosto pustiti pri miru.

⁴ Avtorica povzema prispevek, objavljen v oddaji 24 ur (POP TV) 11. novembra leta 2000.

5.3. IZRAŽANJE NESTRINJANJA

Po Whitu je to nepredvidljiv dogodek. Lahko gre na primer za nasilen protest ali pa mirno stavko delavcev. "Najpomembnejše pravilo je, da novinar po nepotrebnem ne ogroža svoje varnosti in varnosti ekipe." (White, 1996: 182)

Novinar ne more predvideti, kako se bo odzvala podivjana množica. Nekateri lahko 'prižgano luč' na kameri rezumejo kot sredstvo za doseg svojega cilja. Drugi pa menijo, da snemalna ekipa ogroža njihovo anonimnost, ker bo na primer podivjanega protestnika po televiziji videla vsa država. Marsikateri protestniki medije zavračajo tudi zato, ker so prepričani, da so mediji zavezniki policije oziroma oblasti. Tako se lahko snemanje prav hitro konča s poškodovano kamero ali, še huje, z razbito glavo novinarja oziroma snemalca. *V Salzburgu⁵ so zaradi gospodarskega foruma, ki so se ga junija leta 2001 udeležili voditelji večine svetovnih držav, protiglobalisti napovedali protest. V Salzburg smo prispeli že nekaj dni pred najavljenimi protesti in poročali o tem, kako se protiglobalisti počasi zbirajo v mestu, kdo so pravzaprav protestniki, od kod so prišli, kakšna so njihova prepričanja, ... Odpeljali smo se tudi na avstrijsko-nemško mejo in posneli, kako policija in cariniki poostreno nadzirajo mejni prehod. Mejna policija in carina sta vseeno preverjali osebne dokumente in prtljago potnikov, čeprav (po pravilih Evropske unije) med Avstrijo in Nemčijo ni več mejne kontrole. Ko je prišel dan protesta, si (kjub poplavi avstrijskih policistov v jedru mesta, kjer se je odvijal gospodarski forum) nihče ni upal napovedati, kako se utegne protest končati. In res, ogromna množica protestnikov je med mirnim pohodom po mestu popolnoma podivjala in začela dobesedno dreti proti središču gospodarskega srečanja. Policisti množice, ki se je razdelila v več skupin, niso mogli več nadzirati, protestniki so začeli prebijati policijske blokade. Divjanje in pretepi so se končali šele sredi noči, in sicer tako da je policiji protestnike uspelo ujeti v ulico, v nekakšno past. Z obeh strani so jih zagradili s policijskimi kordoni in jih več ur zadrževali v nekeksnem zaporu na prostem, vse dokler niso bili že popolnoma izčrpani in so se ponoči mirno razšli. Medtem smo seveda že poročali za dnevnoinformativno oddajo (ob 19.15).*

⁵ Avtorica povzema prispevka, objavljena v oddaji 24 ur 30. junija in 1. julija leta 2001.

Nato sva se s snemalcem vrnila med obkoljene protestnike in snemala do konca. O razpletu smo poročali naslednji dan. Protiglobalisti so bili sredi noči povsem izčrpani, podobno pa smo se počutili tudi novinarji in snemalci. Še posebej pri takšnih dogodkih je pomembno vedeti, da snemalna ekipa ni niti na strani oblasti niti ni zaveznica protestnikov. Če stojiš v skupini demonstrantov, lahko pripišeš le sam sebi, če bodo policijski pendreki peli tudi po tvoji glavi. Na drugi strani pa boš prav tako sam kriv, če se bodo nad tabo znesli protestniki.

5.4. KATASTROFE

Ted White katastrofo pojmuje kot pojav, ki povzroči ogromno škodo in veliko gorja (White, 1996: 182). Katastrofe so tornadi, izbruhi vulkanov, hurikani, poplave, veliki zemeljski plazovi, letalske nesreče, brodolomi, eksplozija bombe, v kateri življenje izgubi veliko ljudi. Kot piše White (1996: 182): "Nekateri poročevalci v svoji karieri nikoli ne izkusijo katastrofe. Tisti novinarji, ki živijo na 'kritičnih' območjih ali v mestih z več letališči, bodo verjetno v življenju poročali o eni katastrofi. Grozote takšnega dogodka pa so za poročevalca močno čustveno doživetje in velik psihični preizkus." (White, 1996: 182)

V Sloveniji⁶ smo najhujšo katastrofo v zgodovini samostojne države doživeli novembra leta 2000, ko je zemeljski plaz v Posočju porušil del vasi Log pod Mangartom in pod seboj pokopal sedem vaščanov. Šlo je za izjemen dogodek, ki je zahteval prav poseben način poročanja. Takrat ni bila dovolj zgolj ena snemalna ekipa, saj so bile posledice katastrofe tako velike, da smo na primer prve dni v oddaji 24 ur poročali večinoma zgolj o dogajanju v Logu pod Mangartom. Novinarji (takrat so o plazu poročali prav vsi, tudi poročevalci specialisti, ki sicer pokrivajo zdravstvo, vojsko, ...) smo se skupaj z dnevnim urednikom dogovorili, o čem bomo v svojem prispevku poročali. Nekdo je tako opisal, kaj se je dogajalo po noči (kdaj natančno se je sprožil plaz, kje so bili vaščani, kako so bežali, ...), drugi je na primer govoril, kako čez dan poteka

⁶ Avtorica povzema prispevke, objavljene 17. novembra leta 2000 v oddaji 24 ur na POP TV.

reševanje pogrešanih, tretji je v prispevku pripovedoval o družinah, ki so se morale iz vasi umakniti, brez vsega imetja, četrti je poročal o pomoči prizadetim vaščanom (kako jih selijo v hotel, kako Slovenci že nakazujejo sredstva za pomoč Ložanom, kako ukrepa Civilna zaščita, ...), peti se je pogovarjal s strokovnjakom o tem, kako se je sploh lahko sprožil tako mogočen plaz in ali je možno, da se katastrofa ponovi, šesta ekipa je letela z vojaškim helikopterjem in posnela razsežnosti plazu iz zraka, ... Skoraj en mesec je bilo treba dogajanje v Logu spremljati vsak dan. Po prvih dneh smo se novinarji reporterji organizirali tako, da je na primer ena ekipa dogajanje spremljala en dan, prispeli smo popoldne, se zvečer v živo javili v oddajo (opisali smo, kaj vse se je popoldne dogajalo, kako je potekalo reševanje, saniranje, kdo vse bo na plazišču dežural čez noč, da bi opozoril, če se plaz še enkrat sproži), noč smo preživeli v Bovcu (včasih je bilo treba skupaj z gasilci dežurati vso noč), naslednji dan smo ponovno spremljali dogajanje in se zgodaj popoldne odpravili v Ljubljano, kjer smo za tisti dan pripravili prispevek (o dogajanju tistega dopoldneva), medtem je v Bovec že prispela druga ekipa. Vsi novinarji smo natančno vedeli, kaj moramo najprej storiti, ko pridemo v Bovec. Tam je bil namreč t. i. krizni štab (nekakšen center, kamor so se stekale vse informacije o dogajanju in kjer so se zbirali: vojska, policija, gasilci, pripadniki Civilne zaščite in nenazadnje novinarji, snemalci, fotografi). Vsak novinar si je našel lastne informatorje, ki jih je lahko poklical kadar koli in jih vprašal za nove podatke. To so bili bodisi pripadniki Civilne zaščite, policije, gasilcev, vojske ali strokovnjaki, ki so spremljali premike na plazišču. Zagotovo je Log pod Mangartom velika izkušnja za vse tiste poročevalce in snemalce, ki smo dogajanje spremljali skoraj mesec dni, dan za dnem, in smo se pravzaprav za nekaj časa kar preselili v Bovec. V takšnih 'kriznih' okoliščinah tako novinar kot snemalec pridobita veliko znanja, ki je v veliko pomoč na nadaljni poklicni poti. Velikokrat se je bilo treba v takšnih razmerah znajti po svoje, da smo dobili določeno informacijo, odločilno je bilo tudi to, da je novinar znal pristopiti do ljudi, jim prisluhniti in jih vprašati prava vprašanja. Tisti, ki je s sogovorniki (s prizadetimi vaščani ali pa naprimer s policisti) znal vspostaviti prijateljski odnos in pridobiti njihovo zaupanje, je zagotovo dobil dobre informacije in izjave. Za atraktivne posnetke in izjave pa je bilo treba tudi prekršiti pravila, saj je policija zaradi velike nevarnosti, da se plaz ponovno sproži, prepovedala vstop v vas vsakemu obiskovalcu. Fotografa

slovenskega časnika so na primer policisti priprli, ker se je v Log odpeljal brez dovoljenja. Pa vendar je včasih vredno tvegati!

5.5. TRAGEDIJE

Tragedija je po Whitu vrsta katastrofe v blažji obliki, na primer prometna nesreča, v kateri umre cela družina. Za novinarja je poročanje o tragediji še veliko bolj občutljivo doživetje kot poročanje o katastrofi, saj se lahko poročevalec kaj hitro osebno vplete v dogodek in se tako naveže na prizadete ljudi. "Za nekatere poročevalce je čustveni pritisk prevelik. Kar nekaj jih na takšen način zaključi svojo novinarsko pot." (White, 1996: 183) *Vsako družino⁷ v Logu pod Mangartom, ki je izgubila svojega člana, je doletela svojevrstna tragedija. Novinarji smo v Logu poznali vse vaščane (vas je namreč majhna), z njimi smo preživeli veliko časa, zato nas je njihova tragična usoda še kako prizadela. Eden izmed Ložanov, z mladima otrokoma in ženo, je v nesreči izgubil očeta in mater. Njegovo hišo je plaz popolnoma porušil. Kljub veliki tragediji je vse noči dežural v vasi in spremljal premike na plazišču. Bil je velik optimist in bil je prepričan, da bodo porušene hiše ponovno zgradili in da bodo Ložani nekoč spet brez strahu spali v svojih domovih. V Logu pod Mangartom smo novinarji dobili veliko dobrih prijateljev med vaščani, policisti, reševalci, gasilci, vojaki, pa tudi med seboj: med novinarji, snemalci in fotografi drugih medijskih hiš. Podobno kot snemalne ekipe je tragedija vsake družine prav tako pretresla policiste, gasilce, reševalce, ... ki so se z vaščani med (sicer rutinskim) delom srečevali vsak dan.*

6. POROČATI O NEPREDVIDLJIVIH DOGODKIH

⁷ Avtorica povzema prispevke iz oddaje 24 ur, od 17. novembra do 31. decembra leta 2000, v katerih so novinarji poročali o tragični usodi družin in posameznikov iz Loga pod Mangartom.

Nepredvidljivi dogodki se zgodijo nepričakovano, lahko ob tretji uri zjutraj ali pa ob desetih zvečer. Časovna komponenta je torej tisti element, ki nepredvidljive dogodke loči od predvidljivih. Večina novinarskih konferenc, sestankov in sej je sklicanih čez dan, tako da si lahko novinarji pripravijo načrt dela: koliko časa bodo spremljali dogajanje (konference, sestanki in seje se začnejo ob točno določenem času in se ponavadi končajo v dogovorjenem roku), kdaj se bodo predvidoma vrnili v redakcijo in koliko časa jim tako ostane za pripravo prispevka. Pri poročanju o predvidljivih dogodkih je časovna stiska prej izjema kot pravilo. Kar pa zagotovo ne drži za nepredvidljive dogodke. Nemogoče je predvideti, kdaj se bo zgodila prometna nesreča, koliko časa bo gorela zgradba in kako dolgo bodo reševali pod plazom zasute smučarje.

Zaradi nepredvidljivih okoliščin morajo biti novinarji, ki poročajo o nepredvidljivih dogodkih, dobro pripravljeni, da se lahko kar se da hitro odzovejo. Čeprav je vsak nepredvidljiv dogodek edinstven in zgodba zase, obstajajo nenapisana pravila, kako poročati o takšnih dogodkih. Če jih novinar pozna, se lahko izogne številnim začetniškim napakam in nepotrebnemu izgubljanju časa.

6.1. V REDAKCIJI

Hiter odziv je tisti, ki pogosto odloča o tem, ali bo televizija imela posnetke, izjave in navsezadnje poročilo o nepredvidljivem dogodku.

Novinarji ali uredniki lahko za dogodek izvejo iz domačih oziroma tujih tiskovnih agencij in z interneta. Najpogosteje pa jim prvo informacijo po telefonu sporočijo gasilci, policisti, reševalci. Mediji so z določenimi 'uradnimi' osebami posebej dogovorjeni, da jih v čim krajšem času obvestijo o tovrstnih pomembnih dogodkih. Na televizijo pa pogosto pokličejo tudi gledalci, ki so bili očitvidci dogodka in se jim zdi, da bi bil dogodek lahko zanimiv za objavo v informativni oddaji.

"Tiskovne agencije so novinarske hiše, ki zbirajo informacije z različnih koncev sveta in jih potem posredujejo lokalnim novinarskim hišam. Naloga agencij je, da obveščajo novinarske hiše praktično o vsem, kar se v svetu dogaja, in jim tako omogočajo kakovostno možnost izbire in odločanja o tem, kaj objaviti in česa ne." (Perovič, Šipek, 1998: 55) Med najbolj znanimi agencijami na svetu so: Reuters, Associated Press (AP), Deutsche Press Agentour (DPA), Agence France-Press (AFP). Omenjene agencije obveščajo o dogajanju po vsem svetu, saj imajo razvejano mrežo dopisnikov na vseh koncih sveta. Ker pa televiziji zgolj tiskovno poročilo ni dovolj, saj potrebuje novinar za pripravo prispevka tudi sliko in izjave, nekatere svetovne agencije, na primer Reuters, pošiljajo tudi posnetke o dogajanju po svetu. "Tipična video agencijska vest je dolga okoli minuto in pol in jo sestavljajo slika, mednarodni ton in izjave. V spremnem besedilu pa je novinarsko besedilo, ki opisuje dogodek ter sporoča imena in funkcije nastopajočih oseb." (Perovič, Šipek, 1998: 60)

O dogajanju v Sloveniji obvešča Slovenska tiskovna agencija (STA), ki so jo ustanovili leta 1991. O nenapovedanem dogodku tiskovne agencije pogosto obveščajo tako, da pošljejo zgolj en oziroma nekaj stavkov, ki sporočajo prve informacije o dogodku. Pozneje sledijo obsežnejša poročila.

Poleg tiskovnih agencij, 'uradnih' oseb in gedalcev očitidcev pa lahko novinarja o dogodku obvestijo njegovi lastni informatorji. Gre za posameznike, ki so poznavalci področja, o katerem novinar poroča. Dobri informatorji lahko novinarju informacijo sporočijo takoj, ko se je dogodek zgodil. Drugi novinarji bodo na primer za isti dogodek izvedeli iz tiskovnih agencij, nekaj ur pozneje. Med novinarjem in informatorjem obstaja prijateljski odnos, ki temelji na popolnem zaupanju. Če ga novinar izrabi, bo svojega informatorja najverjetneje izgubil. Takšne osebe novinarju informacijo največkrat sporočijo **OFF the record** ali **OFF OFF the record**. *OFF the record* pomeni v novinarskem žargonu, da novinar v svojem prispevku lahko objavi informacije, ki mu jih je sporočil vir, ne sme pa povedati, kdo mu jih je povedal. Za informacijo *OFF the record* je značilno takšno poročanje: "Po naših neuradnih informacijah naj bi ..." Informacije *OFF OFF the record* pa novinar nikdar ne sme objaviti, vir mu jo pove le zato, da bi mu pomagal razjasniti ozadje in podrobnosti dogajanja.

Informacija *OFF OFF the record* je torej namenjena le novinarju in ne javnosti. Kadar pa bi televizijo (po službeni dolžnosti) poklical dežurni policist in sporočil za hudo železniško nesrečo, bi v prispevku lahko omenili, da nas je o dogodku obvestil dežurni policist na primer policijske uprave Krško. V tem primeru gre za informacijo **ON the record**, o kateri lahko poročamo v prispevku. Prav tako lahko navedemo vir, ki nas je o dogodku obvestil.

Za poročanje o nepredvidljivih dogodkih so pomembni lastni informatorji, ki so zaposleni kot policisti, gasilci, reševalci, vojaki, pripadniki civilne zaščite, ... Gre torej za tiste osebe, ki za dogodek izvejo po službeni dolžnosti in nam lahko hitro sporočijo pomembne podatke.

Ko novinar dobi prvo informacijo o dogodku, mora v najkrajšem času odhiteti na kraj dogajanja. Stanje se namreč spreminja iz minute v minuto, snemalna ekipa pa mora čim več posneti. Od trenutka, ko je novinar izvedel za dogodek, do takrat, ko oddide iz redakcije proti kraju dogajanja, naj ne bi minilo več kot kakšnih deset minut. V tem času mora novinar zbrati vse razpoložljive informacije o dogodku (kaj o dogodku lahko že povejo dežurni na policiji, kaj so do tedaj sporočile tiskovne agencije, ali o dogodku že piše na internetu). Na kraj dogajanja naj si poročevalec vzame vse telefonske številke 'pomembnih oseb', ki bi mu o dogodku povedale še kakšno novo informacijo. Novinar jih lahko pokliče med potjo na kraj dogajanja. Pomembne osebe so: novinarjevi lastni informatorji, strokovnjaki za določeno področje, predstavniki za stike z javnostmi. Večina ustanov, kot sta policija in ministrstvo za obrambo, ima posebno službo ali vsaj osebo, ki je zadolžena za obveščanje javnosti, torej tudi novinarjev. Predstavniki za stike z javnostmi novinarju sporočijo vse potrebne informacije o dogajanju in mu lahko znotraj svoje ustanove priskrbijo ustreznega sogovornika.

Med obvezno opremo poročevalca o nepredvidljivih dogodkih sodita tudi primerna obleka in obutev. V visokih petah in elegantni obleki se zagotovo ne moremo odpraviti v goreči gozd, poplavljeni vas ali visoko v gore, kjer se je ponesrečil planinec. Novinarji, ki poročajo o takšnih dogodkih, imajo nepremočljivo jakno in športno obutev s sabo noč in dan, saj nikdar ne veš, kdaj

bo treba nenadoma na teren. Ni odveč, če s seboj vzamejo več pisal, saj se zaradi vremenskih razmer (vlage, mraza, ...) pogosto zgodi, da pisalo preprosto odpove, novinar pa si nima s čim zapisati imena in priimka sogovornika.

Medtem ko se novinar pripravlja za odhod na teren, ponavadi urednik skupaj z osebo, ki je zadolžena za razporejanje snemalnih ekip, določi snemalca in asistenta, ki bosta z novinarjem odšla na kraj dogajanja. Prav tako kot novinar mora tudi snemalec vzeti s seboj brezhibno opremo. Na kraju dogajanja se pač ne sme zgoditi, da se pokvari kamera, pregori luč ali zmanjka baterije ravno takrat, ko snemalna ekipa daleč v gorah snema reševanje pod snegom zasutih smučarjev. Pri nepredvidljivih dogodkih ni možno predvideti, kako dolgo bo treba ostati na kraju dogajanja in kam vse bo treba iti. Kamero, stojalo zanjo, mikrofona, slušalke, luči, kable, poseben plašč za kamero, če je slabo vreme, in ustrezne kasete za kamero mora pripraviti asistent snemalca in preveriti, da je oprema tehnično brezhibna. Ker lahko na terenu ostanemo celo nekaj dni namesto nekaj ur, kolikor običajno traja snemanje izjave, slike ali novinarske konference, mora snemalna ekipa vzeti več baterij in kaset. Med posebno opremo za nepredvidljive dogodke sodi tudi brezžični mikrofona, saj se je treba pri poročanju o takšnih dogodkih hitro premikati in pogosto snemati tudi na težko dostopnih območjih, zato je nenehno vklapljanje in izklapljanje mikrofona z žico izjemno moteče in zamudno.

6.2. NA POTI

Novinar mora med potjo še enkrat poklicati vse 'pomembne osebe' in preveriti, ali se je stanje na kraju dogodka, odkar je zapustil redakcijo, spremenilo. Kadar gre za odmeven nepredvidljiv dogodek, kot na primer velik požar, bo zagotovo o tem obširno poročal radio. Torej radijska poročila so eden izmed virov, ki ga lahko izkoristi novinar, še posebej takrat, ko je na poti več ur. Med potjo mora novinar poklicati tudi v uredništvo in se z dnevnim urednikom podrobneje pogovoriti o vsebini, strukturi in stilu prispevka. Pri nepredvidljivih dogodkih ponavadi ni dovolj časa, da bi se novinar in urednik pred odhodom na kraj dogajanja v miru pogovorila o prispevku. Prav tako pa lahko, medtem ko je

novinar na poti, v redakciji izvejo kakšne nove podrobnosti o dogodku in novinarja o tem sproti obveščajo.

Novinar naj bi čas med vožnjo na kraj dogodka uporabil tudi za določitev okvira zgodbe, ki bi jo rad predstavil gledalcem. Zabeležil naj bi si bistvena vprašanja, ki ga v zvezi z dogajanjem zanimajo. Prav tako naj bi si poskušal zamisliti osebe, ki bodo lahko pojasnile vzrok, pojav, potek in posledice dogodka. Tako bo novinar na kraj dogodka prispel z dobrim načrtom dela in seznanjen vsaj z osnovnimi informacijami, zaradi česar se bo zagotovo lahko izognil brezglavemu tekanju po terenu.

Omenjeni napotki veljajo seveda takrat, ko se poročavalec na kraj nepredvidljivega dogodka pelje z avtomobilom, ki je še vedno najpogostejše 'novinarsko' prevozno sredstvo. Večje televizijske hiše v svetu (sedaj tudi pri nas) pa vse pogosteje uporabljajo tudi helikopter. Nekatere slovenske televizije najemajo helikopter pri zasebnem podjetju, in sicer ko se zgodi izredno pomemben dogodek, pri katerem je bistveno, da ga posnamejo tudi iz zraka.

'S tal' snemalec pogosto ne more posneti velike razsežnosti neke naravne katastrofe, nesreče, zastoja. S helikopterja se da dobro posneti poplave, hude prometne zastoje, pohod protestnikov, razsežnosti plaz ali požar. Ko novinar na kraj dogodka leti s helikopterjem, žal ne more uporabljati telefona ali poslušati radia. Vendarle pa je iz zraka možno videti in posneti zelo atraktivno sliko, ki je 's tal' nikdar ne bi mogli posneti.

6.3. NA KRAJU DOGODKA

6.3.1. Izjave, sogovorniki

Osnovne podatke o dogajanju povedo uradne osebe, na primer policisti, gasilci ali pripadniki civilne zaščite, ki so na kraju dogajanja po službeni dolžnosti. Vendar pa je treba vedeti, da bodo te osebe povedale samo stoodstotno preverjene podatke (kaj smejo povedati in česa ne, jim naročijo nadrejeni), kar pomeni, da bomo o dogodku dobili izjemno skope informacije. Od 'uradnih oseb' zagotovo ne bomo izvedeli vzroka požara, števila mrtvih in ranjenih, razen če so podatki popolnoma jasni, kar se zgodi izjemoma. Večinoma pa pretečejo

ure in ure, preden 'uradne osebe' javnost obvestijo o podrobnostih dogodka. Vzrok požara lahko ugotavljajo tudi mesec dni. Omenjene osebe je seveda treba prositi za izjave, saj nam povedo pomembne (četudi informativno in vsebinsko skope) podatke, ki pa so vendarle uradne in zanesljive informacije o dogodku. Gledalci besedam 'uradnih oseb' zaupajo.

Več informacij bo novinar lahko izvedel od novinarskih kolegov, ki so na kraj dogodka prispeli prej. Povedali nam bodo osnovno zgodbo: kaj in kako se je dogajalo ter nam priporočili, koga naj prosimo za tonsko izjavo.

Takšne 'veze' so pomembne tudi takrat, ko se novinar že vrača v uredništvo in lahko med potjo ali v redakciji pokliče kolega in ga povpraša, ali so se razmere v tem času kaj spremenile. Seveda pa je treba uslugo vrniti, na primer ko smo mi tisti, ki smo na kraj prispeli prvi in o dogajanju vemo največ.

Najpomembnejše osebe naše zgodbe pa so seveda očitvidci, ki so dogodek tako ali drugače izkusili. Očitvidci, na primer preživeli v hudem požaru ali priče strmoglavljenja letala, so osebe, ki bodo dogodek z besedami izjemno doživeto opisale in celo z rokami pokazale, kako se je dogajalo. Gledalec se bo ob njihovih besedah doma počutil, kot da sam stoji pred gorečim podjetjem, v katerem je še vedno ujetih petnajst delavcev, medtem pa gasilci vdirajo stranska vrata in se le s težavo prebijajo v notranjost. Očitvidci so po mojem mnenju eden najpomembnejših elementov poročila o nepredvidljivih dogodkih ali drugače, brez izjav očitvidcev dobrega poročila ni.

Vendar pa takšnih ljudi ni vedno lahko najti in še težje jih je pripraviti k temu, da spregovorijo.

David Spark je v knjigi *Investigative Reporting* zapisal besede novinarja časnika The Guardian, Nicka Davisa: "Prepričati ljudi, da spregovorijo takrat, ko tega ne želijo, je bistvo novinarstva." (Spark, 1999: 74)

In kateri očitvidci so najboljši sogovorniki? Po mojem mnenju tisti ljudje, ki so dogodek 'najmočneje' občutili: na primer edini preživeli v letalski nesreči ali pa očitvidec eksplozije bombe. Če je takšnih oseb več in se mora novinar odločiti, koga bo poiskal za izjavo, je pomembno, da najde ravno tisto osebo (pa čeprav

jo išče ves dan), ki bo lahko dogodek opisala najbolj doživeto, z največ čustvi. Očividca strmoglavljenja letala moramo prositi, naj nam **pokaže**, kako se je letalo zrušilo na tla. Tako bo dogodek zagotovo bolj doživeto opisal in ga celo pokazal z rokami, kot če bi mu rekli, naj **pove**, kaj se je zgodilo. Pogosto se moramo sogovorniku približati izjemno previdno in z občutkom. Oseba, ki je na primer pravkar izgubila najbližje, je hudo prizadeta. Nekdo, ki mu je pogorela hiša, je zagotovo pretresen ali celo v šoku. Novinar mora pazljivo pristopiti do takšnih sogovornikov, biti mora kar se da prijazen, vendar nevsiljiv, sogovornikov ne sme prestrašiti že takoj na začetku. Pomembno je, da spoštljivo ravna z vsako osebo, z delavcem ali z direktorjem pomembnega podjetja. "Bodi prijazen in če je le možno tudi pošten do ljudi. Naravnost jim povej, zakaj bi z njimi rad govoril in zakaj potrebuješ njihove informacije." (Spark, 1999: 75)

Pomembno je vedeti tudi to, da so ljudje različni. Novinar na prvi pogled težko oceni, ali oseba rada govori ali pač ne. "Nekateri ljudje, še posebej v Ameriki, preprosto radi govorijo, saj želijo biti del dogajanja. Želijo biti vpleteni v nekaj vznemirljivega, nenavadnega." (Spark, 1999: 77) Medtem pa so drugi povsem zaprti vase, poudarja Boyd: "Britanci so ljudje zasebnosti. Neradi govorijo s tujci, saj ne marajo, da se kdo vtika v njihovo osebno življenje. Medijem ne zaupajo preveč, razen če jim lahko pomagajo s kakšnim podatkom ali uslugo." (Spark, 1999: 77) Tudi Slovenci večinoma neradi vidijo, da se mediji vtikajo v njihovo zasebnost. Pogosto se zgodi, da novinar zaman prepričuje sogovornika, naj mu svojo plat zgodbe pove v kamero. Zagotovo pa drži, da veliko prej spregovorijo ljudje z dežele (ponavadi so tudi izjemno dobri sogovorniki, saj zelo doživeto pripovedujejo) kot meščani.

Predvsem je treba sogovornika, od katerega pričakuješ najbolj atraktivno izjavo, prepričati, da si njegov zaveznik, prijatelj in da mu ne želiš nič slabega. Najprej moraš sogovorniku prisluhni in mu pokazati, da te zanima kot oseba. Pomembno je, da si potrpežljiv in ne 'pritiskaš' nanj za vsako ceno, ker se ti pač mudi, saj se bo prestrašil in ne bo povedal veliko. Osebe, ki so pretresene zaradi nekega tragičnega dogodka, pogosto sprva ne želijo pred kamero. Novinar jim mora pustiti čas. Oče, ki je pravkar izvedel, da je izgubil sina,

zagotovo ne bo hotel o tem javno govoriti, kar je popolnoma razumljivo. V tem primeru je novinar tisti, ki mora presoditi, ali je človek sposoben dati izjavo. Novinar, ki ima v mislih le en cilj: dobiti izjavo prizadetega le zato, da bo njegov prispevek pritegnil čim več gledalcev, bo slej ko prej ugotovil, da njegov način ni pravi. Vsak poročevalec je prav tako človek, ki ga lahko tako kot vsakogar doleti kruta usoda. Novinar se mora vsakič, ko namerava posneti izjavo prizadetega sogovornika, postaviti v njegovo kožo in se vprašati, kako bi se odzval sam, če bi bil na njegovem mestu.

S takšnimi sogovorniki se je treba predvsem veliko pogovarjati, včasih preteče tudi pol ure, da se odprejo in spregovorijo pred kamero. Medtem se mora novinar z njimi veliko pogovarjati, o čemer koli, in jim prisluhniti. Šele potem pogovor previdno preusmeri na 'občutljivo' temo. David Spark je v svoji knjigi opisal izkušnje čikaškega novinarja, eksperta za policijo, Steva Rhoadsa: "Dober pristop, s katerim dosežemo, da ljudje sproščeno veliko povedo, je, da jim najprej postavimo nekaj neumestnih vprašanj. Šele potem pa vprašamo tisto, kar bo izzvalo želeni odgovor. Na primer: ne bi radi povedali svoje plati zgodbe? Torej, kaj se je zgodilo?" (Spark, 1999: 79)

Postaviti moraš pravo vprašanje! Andrew Boyd opozarja, da bo novinar, ki bo postavil napačno vprašanje, zagotovo ostal brez izjave. "Vprašanje *kako se počutite* je v primeru tragedije neprimerno." (Boyd, 1988: 86) Bolj primerno bi bilo na primer vprašanje: "Zagotovo bo težko pozabiti dan, ko se je zgodila tako velika tragedija?" Sogovorniku pomeni takšno vprašanje možnost, da spregovori o svoji zgodbi.

Ko se je junija leta 2002 v Salzburgu začelo sojenje zaradi nesreče v Kaprunu, smo s snemalno ekipo po naključju srečali skupino tistih srečnih posameznikov, ki so se rešili z gorečega vlaka in ušli sicer gotovi smrti. Preživeli so nekaj časa spremljali sojenje, nato pa odšli skozi zasilni izhod. S snemalcem sva ravno stala pri tistih vratih, ko sva jih srečala. Bili so izjemno pretreseni, zato sem jih previdno ogovorila. Povedala sem jim, da sem novinarka slovenske televizije in da spremljam sojenje tudi zato, ker so v Kaprunu življenje izgubili štirje Slovenci. Nekaj časa sem se z njimi le pogovarjala (brez mikrofona in kamere,

torej *OFF the record*), da bi mi postopoma zaupali in se sprostiti. Govorili smo o poteku sojenja in o obtoženih. Med pogovorom sem dobila občutek, da je ena izmed žensk (po rodu je bila Brazilka in se je z vlaka rešila skupaj z možem) pripravljena povedati največ. Z mikrofonom sem jo nato vprašala, kako se po vsem tem času (od nesreče je takrat minilo leto in pol) spominjajo tistega usodnega dneva. Pri takšnih občutljivih temah je pogosto dovolj že eno pravo vprašanje, saj se sogovorniki nato odprejo in sami od sebe pripovedujejo o svojih občutkih, spominih, ...

6.3.2. Posnetki

Prav tako kot 'prave' izjave je za poročilo o nepredvidljivih dogodkih bistvena dobra slika. Ravno dogodki, kot so tragedije in naravne katastrofe, so za televizijske gledalce slikovno najbolj 'privlačni'. Edinstvene posnetke o strmoglavljenju dveh letal v newyorški WTC enajstega septembra 2001 so številne svetovne televizije zavrtele tisočkrat. Slika je bila sama po sebi tako zgovorna, da je bila vsaka beseda preprosto odveč. Da nastanejo takšni posnetki, ki gledalcu vzamejo sapo in ga 'pribijejo' na sedežno garnituro, je potrebno precej truda in včasih tudi veliko sreče.

Kadar je snemalec na kraju dogajanja, se praviloma od kamere ne sme ločiti niti za trenutek. Če gre na kosilo, mora njegova kamera stati ob mizi, saj se lahko ravno takrat zgodi nekaj nepredvidenega ter je treba kamero preprosto dvigniti na ramena in snemati. Veliko snemalcev ima tudi svoje lastne (navadno sicer cenejše od službenih) kamere. Kadar se v njegovem okolišu zgodi kaj pomembnega, mu bo televizijska hiša nadvse hvaležna, če bo ukrepal sam in dogodek posnel.

Na Ministrstvu za zunanje zadeve v Ljubljani smo ravno snemali izjavo ministra, ko smo kar naenkrat od zunaj zaslišali kričanje. Stekli smo ven in zagledali prestrašene ljudi, ki z otroki bežijo stran od zgradbe ameriškega veleposlaništva. Pred stavbo je namreč stalo sumljivo tovorno vozilo in policija je domnevala, da je v njem bomba. Poleg veleposlaništva je otroški vrtec, ura

pa je bila ravno tri popoldne. Na srečo smo bili na pravem kraju ob pravem času. Snemalec je zgrabil kamero, jaz mikrofona in nastala je zgodba.

Dober snemalec ima zagotovo dobro oko, da na terenu posname ravno tiste 'stvari', ki so slikovno najbolj privlačne in hkrati pomembne. Snemalci dogajanje velikokrat posnamejo sami, ne da bi jim moral novinar vsako stvar pokazati s prstom. Vseeno pa ne gre brez dobrega sodelovanja. Da bo novinar dobil posnetke, ki jih bo potem lahko opisal z besedami, mora natančno vedeti, kaj snemalec snema in si to zapisati na papir, s čimer prihrani veliko dragocenega časa za montiranje prispevka. Novinar si na primer napiše: *notranjost hiše in pogorelo pohištvo – 3 minute 25 sekund* (časovno kodo prebere na kameri). Ni odveč, da novinar snemalca opozori, naj mu posname še določeno podrobnost, morda se snemalcu ravno ta malenkost ne zdi pomembna ali pa jo je preprosto prezrl.

Poročevalec o nepredvidljivih dogodkih mora tako že na samem kraju dogodka natančno vedeti, kaj je snemalec posnel, saj zaradi časovne stiske besedilo navadno piše že v avtomobilu na poti nazaj v redakcijo. Za pregledovanje v redakciji pa skoraj nikdar ni časa. Če novinar in snemalec ne sodelujeta, se lahko hitro pripeti, da bo novinar v svojem besedilu na primer opisoval prestrašene ljudi, ki bežijo pred poplavo iz svojih domov. Ko pa bo v montaži iskal ustrezne posneteke, bo na koncu ugotovil, da slike o prestrašenih ljudeh sploh nima, saj je snemalec ravno takrat snemal poplavljenjo reko in ne ljudi.

Poleg posnetkov in izjav mora novinar na kraju dogodka posneti tudi raport, da gledalcem dokaže, da je res bil na kraju, kjer se je nekaj pomembnega dogajalo, ali pa da se je na primer uspel 'prebiti' vse do jedra najhujšega požara, kjer so gasilci poskušali 'ukrotiti' visoke plamene in rešiti nekaj hiš.

Čedalje pogosteje se tudi zgodi, da je novinar hkrati snemalec. Novinar tako dogajanje posname sam, ponavadi z manjšo digitalno kamero, in sicer največkrat takrat ko je zaradi okoliščin najbolj primerno, da na kraj dogajanja oddide le ena oseba. Če novinar poroča o urjenju vojaških pilotov in pri tem spremlja vožnjo v vojaškem letalu, je najbolje, da posnetke naredi sam, saj navadno v takšnih letalih ni prostora za celo snemalno ekipo. Vekakor je

priporočljivo, da novinar (čeprav ne snema sam) obvlada vsaj osnovne veščine ravnanja s kamero, tako lahko snemalcu natančno pove, kakšne posnetke želi imeti.

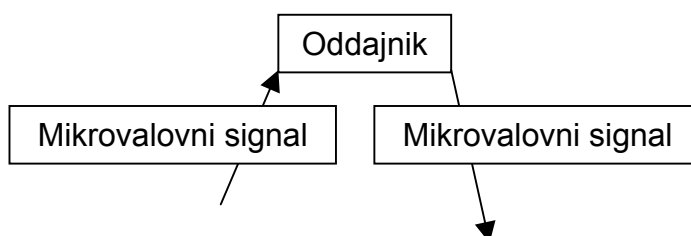
6.3.3. Poročanje v živo

Nepredvidljivi dogodki navadno niso novice, o katerih bi poročali le v eni dnevnoinformativni oddaji. O velikem požaru, v katerem je do tal pogorela tovarna avtomobilov, bo zagotovo govora vsaj nekaj tednov, vse dokler ne bo popolnoma jasno, kako je do požara prišlo in kolikšna je škoda. Prav tako pa je treba spremljati sanacijo podjetja. Železniška nesreča, v kateri je umrlo deset ljudi, bo na primer najpomembnejša novica dneva več tednov.

Ravno zaradi odmevnosti nepredvidljivih dogodkov (tako slikovne kot vsebinske), njihove posledice trajajo daljše časovno obdobje, največkrat ni možno, da bi na kraju dogodka stanje spremljali le na primer tri ure in se potem odpravili nazaj v redakcijo, kjer bi lahko v miru pripravili prispevek za dnevnoinformativno oddajo. V takšnem primeru (ko požar še ni pogašen, ko so v prevrnjenih železniških vagonih še vedno ujeti ljudje, ko pogrešanih rudarjev še niso našli) je poročanje v živo najustreznejša oblika poročanja. Način poročanja v živo televizijske hiše največkrat uporabijo ravno ob nepredvidljivih dogodkih.

"Vozilo, ki omogoča poročanje v živo, je dostavno vozilo, opremljeno z mikrovalovnim TV-oddajnikom. Signal se lahko pošilja iz kraja vklopa direktno ali pa preko odbojev." (Perovič, Šipek, 1998: 163)

Skica 1: Shema poročanja v živo

"Mali reportažni avto uporabljamo predvsem takrat," nadaljujeja Perovič in Šipkova, "ko je poročanje o dogodku možno samo tako, da gre v živo." (Perovič, Šipek, 1998: 164). Mali reportažni avtomobil ne omogoča le, da novinar o dogodku poroča neposredno, temveč se lahko iz reportažnega vozila v studio pošlje tudi posnetke in izjave, ki sta jih čez dan posnela novinar in snemalec. Nekateri avtomobili pa so opremljeni celo z montažo, tako da lahko novinar končni prispevek pripravi kar na kraju dogodka.

Podobno kot številne tuje tudi nekatere domače televizijske hiše uporabljajo helikopter za snemanje iz zraka, tako se lahko iz helikopterja novinar javlja tudi neposredno v oddajo. Za novinarja je postopek popolnoma enak kot takrat, ko v živo poroča 'na tleh'. V ušesu ima nameščeno posebno slušalko, ki mu omogoča zvezo s studijem (režijo in voditejem), s posebnimi slušalkami je povezan še s pilotom, na teh slušalkah pa je pritrjen poseben mikrofoni, tako da novinarju mikrofona ni treba držati v rokah. Kamera, ki snema novinarja, medtem ko se javlja v živo, je pritrjena znotraj helikopterja, med novinarjevim govorjenjem pa lahko snemalec, ki sedi v helikopterju, preklopi še na kamere, ki so od zunaj pritrjene na repu helikopterja in pod njim. S temi kamerami gledalci neposredno spremljajo dogajanje na tleh, medtem ko helikopter leti in nam novinar z besedami opisuje dogajanje. S helikopterja se lahko novinar javlja v živo, kadar so poleti na cesti (še posebej med vikendom) veliki zastoji. Gledalci spremljamo dolge kolone pod seboj, novinar pa med tem v helikopterju opisuje dogajanje: nad katero cesto letijo, kakšen je tam promet, kje še so zastoji na cestah, kdaj v dnevu je bil promet najbolj gost, katere ceste potnikom priporoča avto-moto zveza, kakšen promet pričakujejo v naslednjih dneh, ali se je čez dan pripetila kakšna prometna nesreča, ... Signal potuje iz helikopterja neposredno v studio.

Poročanje v živo je za nekatere novinarje prava 'nočna mora', saj je med branjem besedila v montaži – kjer imaš več časa in lahko branje ponavljaš – in med 'govorjenjem v živo' – pri čemer imaš samo eno priložnost – bistvena razlika. Skoraj noben novinar med poročanjem v živo ni brez treme, časa vedno primanjkuje, stanje na kraju dogajanja se iz minute v minuto spreminja, natančnih podatkov ni, zmeda je velika, ljudje so živčni in panični, poleg tega pa so lahko dodatna ovira še tehnične težave, ko na primer novinar kar naenkrat izgubi zvezo s studiem ali kaj podobnega. Kaj lahko torej novinar naredi, da se med poročanjem v živo zbere in ostane čim bolj priseben ter gledalcem pred ekrani kar se da suvereno poroča o tem, kaj se dogaja na terenu?

Ted White v knjigi *Broadcast News Writing, Reporting, and Producing* predlaga, naj si novinar zapiše seznam ključnih pojmov, s katerimi si pomaga med poročanjem v živo in ga spomnijo na elemente, ki jih mora povedati o zgodbi (White, 1996: 214). Če bi poročali o hudi nesreči avtobusa, bi si tako zapisali naslednje besede:

- 3 MRTVI
- 25 POŠKODOVANIH (5 HUJE)
- DIJAKI LJUBLJANSKE (BEŽIGRAJSKE) GIMNAZIJE, NA POTI NA IZLET
- PO PRIPOVEDI OČIVIDCEV: VOZNIKA AVTOBUSA JE IZSILIL OSEBNI AVTOMOBIL
- GASILCI DELO ŽE KONČALI
- NA CESTI ZASTOJI
- VOZNIKA AVTOBUSA SO ODPELJALI NA ODVZEM KRV

Možno je tudi, da si novinar – če le ima čas – zgodbo napiše na papir in jo večkrat prebere (ali se jo celo nauči na pamet). Na ta način se bo zagotovo izognil ponavljanju besed in podatkov ali celo temu, da ostane 'brez besed'. Med vklopom lahko novinar vedno (branje pa vendarle ni priporočljivo) pogleda v zapiske in se tako reši iz zadrege. Na takšen način bo zagotovo gledalcem povedal vse pomembne informacije o dogajanju, medtem ko lahko kakšen pomemben podatek izpusti, če med poročanjem v živo improvizira. Pomembno je tudi, da se novinar in voditelj pred neposrednim javljanjem v oddajo dobro pogovorita in določita okvirna vprašanja, ki jih poročevalcu zastavi voditelj.

Novinar tako ve, na katera vprašanja bo moral odgovoriti in se lahko pripravi, voditelj pa z vmesnimi vprašanji razbije novinarjevo poročanje na več delov in mu tako precej olajša poročanje.

Za kakšno metodo poročanja v živo se bo novinar odločil (bo govoril na pamet, z opornimi točkami ali improviziral) je seveda odvisno od tega, kaj mu najbolj ustreza. Zagotovo pa drži, da vaja dela mojstra in da je izkušenim poročavalcem vklop ponavadi rutinsko opravilo, ki ga opravijo povsem sproščeno, medtem ko se morajo novinci boriti s precejšnjo tremo.

6.4. VRNITEV V REDAKCIJO

Ena izmed možnosti je torej tudi ta, da novinar prispevek zmontira kar na kraju dogodka v reportažnem avtomobilu oziroma iz njega v studio pošlje posnetke in izjave. Druga možnost je seveda, da svoje delo konča v redakciji.

Del dobre zgodbe je, poleg zanimivih posnetkov in izjav, dobro besedilo. Novinar si mora tako že na kraju dogajanja zapisati bistvene elemente dogodka, prav tako si mora na terenu zabeležiti, kaj so v izjavah povedali sogovorniki. Preden začne novinar pisati besedilo, mora prav tako vedeti, kakšno sliko mu je posnel snemalec. Besedilo in slika morata vedno pripovedovati isto zgodbo. Če se delo dobro organizira, lahko novinar brez težav napiše besedilo že na poti nazaj in prihrani čas za montažo.

Kakšni pa so napotki za dobro zgodbo? Ted White je v svoji knjigi zapisal misli dopisnika NBC, Rogerja O'Neila: "Če te ne pritegnem s prvimi posnetki in s prvim stavkom, potem sem te izgubil." (navedeno po Whitu, 1996: 223)

Po mojih izkušnjah je pomembno, da novinar napiše kar se da izvirno zgodbo, da gledalcu čim bolj živo opiše dogodek, ki ga je na kraju dogajanja doživel sam. V takšnem primeru lahko besedilo napiše v nekoliko bolj čustveno

obarvanem jeziku, saj je bil tudi sam priča dogajanja, ki ga zagotovo ni pustilo ravnodušnega.

Vsak novinar ima možnost, da dogodek opiše, kot ga je videl s svojimi lastnimi očmi. Po mojem mnenju ravno nepredvidljivi dogodki novinarju dopuščajo veliko svobode: osebno domišljijo, ustvarjalnost in občutek.

6.4.1. Stil pisanja

Ko novinar zbere vse potrebne informacije, ki jih namerava posredovati gledalcu in ko določi rdečo nit svoje zgodbe, se mora odločiti za določen stil pripovedovanja. Izkušeni novinarji prispevek pogosto napišejo v svojem individualnem stilu, ki ga izoblikujejo po več letih in mnogih napisanih prispevkih. Lasten stil lahko ponazarjajo kratki, ostri stavki ali na primer poetičen jezik. "Včasih pa zahteva dogodek prav poseben stil upovedovanja. Novinar ga mora upoštevati ne glede na lasten stil." (Keller, A. Hawkins, 2002: 116)

Posledice nepredvidljivih dogodkov so tudi izgubljena človeška življenja in trpljenje ljudi. V tem primeru se novinar mora prilagoditi dogodku in uporabiti primeren stil. Kljub vsemu pa lahko zgodbo pove na svoj lasten način.

Nepredvidljivi dogodki ne zahtevajo abstraktnega načina upovedovanja, saj gre za dogajanje, ki je na naši izkustveni ravni. Tako mora novinar svojo zgodbo gledalcem predstaviti tako, da se bodo v njej prepoznali oziroma se z njo identificirali. V tem primeru bo poročanje gledalce zagotovo pritegnilo. Novinar mora uporabiti osebni, domač, preprost, naraven in jasn jezik. Televizijska poročila so namreč namenjena širokemu krogu gledalcev različne starosti in izobrazbe. Časopisni članek bralec lahko prebere večkrat, televizijsko poročilo pa gledalec vidi in sliši le enkrat, kar pomeni, da mora biti prispevek napisan tako, da ga občinstvo razume ob prvem spremljanju.

Perovič in Šipkova menita, da so splošne značilnosti televizijskega poročila: **JASNOST, JEDRNATOST, SLIKOVITOST in OBJEKTIVNOST**. Resda so nepredvidljivi dogodki navadno sami po sebi dovolj jasni: pretep navijačev in policistov na nogometni tekmi je za razumevanje zagotovo manj zapleten dogodek kot pa novinarska konferenca Nove ljubjanske banke, vseeno pa je treba načelo **jasnosti** upoštevati tudi, ko poročamo o nepredvidljivih dogodkih. Stavki morajo biti kratki in jasni, tako da jim gledalec sledi brez težav in razume vse, kar mu je novinar želel povedati.

Poročevalec nepredvidljivih dogodkov si lahko kljub načelu jasnosti 'privošči' nekoliko bolj barvito besedilo z več pridevniki, s katerimi **slikovito** opiše 'privlačne' posnetke dogajanja. Le na takšen način: z zanimivo sliko in barvitim besedilom lahko ustvarimo 'ozračje', ki ga je novinar na kraju dogajanja občutil na lastni koži. Ted White (1996: 49) je prepričan, da "dosežemo barvitost, če pozorno opazujemo podrobnosti in jih nato vključimo v prispevek". Razjarjeni navijači pulijo stole s tribune in jih mečejo v skupino prestrašenih policistov, ki le nemočno bežijo proti vratom in hkrati že kličejo okrepitev. Podobna poved brez pridevnikov in barvitih glagolov deluje hladno, objektivno in brez 'duše' dogodka. (Navijači mečejo v policiste stole s tribune. Policisti se umikajo proti vratom in kličejo okrepitev.) Prvi primer ni od slednjega nič manj razumljiv. Pretep na nogometni tekmi je gledalcem zlahka dojemljiv dogodek, saj za njegovo razumevanje ne potrebujejo kakšnega posebnega strokovnega znanja. Prav tako pa novinarjevo besedilo jasno ponazarja posnetek pretepa, ki omogoča še dodatno razumevanje dogajanja. V takšnem primeru lahko novinar brez pomisleka uporabi bolj barvit jezik.

K barvitosti novinarjevega prispevka vplivajo tudi izjave tistih sogovornikov, ki se znajo barvito izražati. Mnogokrat so to očitvidci dogajanja ali tisti, ki so z dogodkom kakor koli povezani. Ti ljudje ponavadi izrečejo najbolj barvite besede, s toliko čustvi, da bi jih lahko poslušali po več minut in ne le na primer 20 sekund, kolikor ponavadi traja izjava v prispevku. Pa vendar dobri sogovorniki niso nujno pogoj za dober prispevek, čeprav jih je dobro poiskati. "Celotno zgodbo lahko novinar pove le s svojimi besedami brez vsakih izjav, če

zna dobro pripovedovati in ima na delu sposobnega snemalca." (White, 1996: 56)

Barvitosti v prispevku ne dosežemo zgolj z 'začinjenimi' besedami. Novinar lahko na primer uporabi povsem preprost pa vendar močan stil. Prispevek na primer začne z nezapletenim stavkom: 'Jutro po tragični noči.' Po tem stavku pa sledi zgolj posnetek popolnoma uničene vasi, ki traja kakšnih deset, petnajst sekund. Takšno besedilo in posnetki bodo na gledalce zagotovo naredili velik vtis. "Ko je to mogoče, bodi dovolj pogumen, da ostaneš tiho, ter dovoli, da zgodbo pripoveduje samo slika. Pusti ljudem čas, da nekaj občutijo." (White, 1996: 56) Največji učinek bomo dosegli tedaj, ko bomo v ljudeh vzbudili čustva: zadovoljstvo, srečo ali žalost ob kruti usodi.

'Najudarnejši' stavek mora biti na začetku prispevka, podkrepiti pa mora atraktivna slika. Tako v poročilu o nepredvidljivih dogodkih kakovostna slika pogosto odloča o tem, kako bomo prispevek začeli. Če je snemalcu uspelo posneti hud pretep med navijači, potem bomo prispevek zagotovo začeli s temi posnetki in besedilom, ki sledi sliki. Z primernimi besedami oz. stavki pa mora novinar oblikovati tako slikovito besedilo, da nadgradi atraktivne posnetke in še dodatno pritegne gledalca. Če snemalec ne posname samega pretepa, uspe pa mu posneti ranjene navijače, ki jih na nosilih nosijo v reševalno vozilo, ali aretacijo pretepačev, prispevek začnemo s temi posnetki in ustreznim slikovitim besedilom. O samem pretepu (ki ga nismo uspeli posneti) bi poročali v nadaljevanju prispevka.

Če imamo atraktivno sliko pretepa navijačev, je moramo v prispevku uporabiti čim več, še večjo slikovitost pa dosežemo, če najboljši del posnetkov v prispevku pokažemo še enkrat, lahko celo v počasnem posnetku. Tako lahko gledalec dogajanju lažje sledi, hkrati pa so takšni posnetki edinstveni in tako zanimivi, da se jih gledalci ne bi naveličali, četudi bi jih ponovili še nekajkrat. Novinarjevo besedilo se mora v tem primeru preprosto prilagoditi zanimivi sliki. Slika in besedilo pa morata vedno pripovedovati isto zgodbo. Ob posnetkih pretepa navijačev mora novinar govoriti o pretepu in ne na primer o uničenih tribunah na nogometnem stadionu!

Slikovitost je tako značilnost, ki televizijsko poročilo najbolj loči od časopisnega ali radijskega poročila. Še posebej pa je ta lastnost pomembna ravno pri nepredvidljivih dogodkih, saj atraktivna slika mnogokrat odloča o tem, kako pomembno mesto v dnevnoinformativni oddaji bo imel prispevek (bo objavljen na začetku oddaje, na sredini, bolj proti koncu) in kakšno dolžino bo poročilo o tem dogodku določil urednik.

Ko pišemo poročilo o nepredvidljivem dogodku, se lahko hitro zgodi, da imamo ogromno podatkov, ki se nam zdijo izjemno pomembni. Takrat mora novinar zbrati le tiste podatke, ki so za poročilo res bistveni, na druge mora preprosto pozabiti. Poročilo o izgredih navijačev po nogometni tekmi mora biti **jedrnato**: kako sta navijaški skupini prišli v stik, koliko ljudi se je zapletlo v pretep, koliko je bilo ranjenih, kako je posredovala policija in koliko navijačev so prijeli. Pri tem moramo informacije o dogajanju pred tekmo in med njo izpustiti iz poročila, saj za razumevanje samega dogodka niso odločilnega pomena. Pomembno je tudi to, da bistvo dogodka povemo na samem začetku prispevka (torej: navijaški skupini sta se stepili) in ne zavlačujemo z dolgim uvodom (... da so navijači na tekmo prispeli ob štirih popoldne, da so popivali v bližnjih lokalih, da so med tekmo mirno spremljali dogajanje ...).

Tudi nepredvidljivi dogodki so sporne teme: navijači lahko trdijo, da so pretep izzvali policisti, policija pa pripoveduje drugače, zato moramo biti pri poročanju kar se da **objektivni**. V prispevku moramo prikazati tako stran navijačev kot policistov, njihove besede lahko preverimo še s pričanjem očividcev pretepa. Pri nepredvidljivih dogodkih navadno kroži ogromno podatkov, ki niso nujno resnični. Od očividca požara tovarne lakov lahko posnamemo izjavo: "Videl sem, kako je nekdo zamaskiran vdrl v tovarno. Zagotovo je požar podtaknil." Tako informacijo moramo preveriti še pri drugih virih. Gledalcu mora novinar posredovati čim bolj verodostojno⁸ poročilo o dogodku.

⁸ Novinar mora v svojem prispevku vedno prikazati vse zorne kote dogodka.

Potem ko novinar in snemalec na kraju dogajanja posnameta sliko nepredvidljivega dogodka ter izjave očividcev in 'uradnih oseb' ter potem ko novinar zbere čim več informacij, ki lahko dogodek še kako drugače razjasnijo, mora sliko, izjave in informacije 'spraviti' v prispevek. Tako mora s posnetkov 'izluščiti' najboljšo sliko, iz sogovornikovih pripovedovanj mora poiskati najzanimivejše dele in zatem napisati dobro besedilo, s katerim izjave poveže v celoto in s katerim še dodatno podkrepi 'privlačno' sliko. Poročilo mora napisati jasno, jedrnato, čim bolj verodostojno, a hkrati slikovito, barvito, s čimer bo pritegnil gledalce.

7. SKLEP

Med nepredvidljive dogodke sodijo tudi prometne nesreče, požari, naravne katastrofe, nesreče v rudniku, poplave. To so dogodki, ki se zgodijo nenapovedano, vendar na določenem kraju, ob določenem času. Njihove posledice so velike: izgubljena človeška življenja in fizične dobrine. Posledice so mnogokrat tako hude, da porušijo socialno strukturo in onemogočijo zadovoljivo delovanje vseh ali nekaterih bistvenih družbenih funkcij.

Medtem ko se nekateri nepredvidljivi dogodki pojavljajo dokaj pogosto (prometne nesreče, protesti, ...), so drugi izjemno redki (naravne katastrofe). Številni poročevalci imajo v svoji karieri možnost poročati le o eni ali celo nobeni naravni katastrofi.

O nepredvidljivih dogodkih lahko poročamo v različnih vrstah poročil, največkrat pa v reporterskem poročilu, v katerem sekvence dogodka najpogosteje nizamo v kronološkem vrstnem redu. Zaradi razsežnosti dogodka in hudih posledic moramo ponavadi o nepredvidljivem dogodku poročati več dni zapored, to naredimo v zasledujočih poročilih. Ker se dogajanje pogosto odvija tudi med trajanjem dnevnoinformativne oddaje in celo pozneje, je najboljša oblika podajanja najnovejših informacij in posnetkov o dogodku poročanje v živo.

Novinarjem pri pripravi poročila o nepredvidljivem dogodku skoraj vedno primanjkuje časa. Nemogoče je namreč napovedati, kdaj se bo dogodek zgodil in koliko časa bo trajal. Tako se je treba takoj odzvati, hitra reakcija pogosto odloča o tem, ali bo televizija imela kakovostno poročilo o nepredvidljivem dogodku ali ne. Novinar mora na kraj dogajanja oditi čim prej, da ne izgubi preveč časa. S seboj mora vzeti vso potrebno opremo, predvsem pa telefonske številke 'pomembnih' oseb, ki jih lahko pokliče tudi na poti in preveri nove podatke o dogodku. Novinar mora ves čas komunicirati z urednikom, ki poročevalcu sproti svetuje. Na kraju dogajanja mora novinar zbrati vse pomembne informacije in posneti izjave očividcev in 'uradnih oseb'. Očividci so eden najpomembnejših elementov prispevka o nepredvidljivem dogodku. Predvsem pa se je treba sogovornikom očividcem, ki so pogosto prizadeti in v šoku, previdno približati in jih vprašati primerna vprašanja. Če so za prispevek izjemno pomembne izjave prič dogodka, so prav tako pomembni tudi zanimivi posnetki. Mnogokrat so posnetki tisti, ki odločajo, kako pomembno mesto v dnevnoinformativni oddaji bo urednik namenil poročilu o nepredvidljivem dogodku. Da bi posneli kar se da atraktivno sliko, morata novinar in snemalec dobro sodelovati, novinar mora snemalcu natančno povedati, kaj naj posname. Besedilo, ki ga napiše novinar, se vedno prilagaja sliki, ki jo posname snemalec. Slika in besedilo morata pripovedovati enako zgodbo. Poročevalec si mora že na kraju dogajanja zapisovati, kaj je posnel snemalec in na kateri minuti so določeni posnetki, prav tako mora vedeti, kaj so mu v izjavah povedali sogovorniki, tako bo lažje napisal besedilo (lahko ga napiše že na poti nazaj ali pa v redakciji), saj v redakciji pogosto ni časa za pregledovanje slike in izjav.

Poročilo mora napisati jasno, jedrnato, objektivno in slikovito. Novinar lahko uporabi lastni stil pisanja ali pa stil, ki ga zahteva dogodek. Jezik naj bo naraven, preprost, domač. Novinar nikakor ne sme pozabiti na to, da mora gledalcu posredovati izjemno čustven dogodek, zato mora biti primerno čustveno in barvito tudi besedilo. Prispevek pa je treba nazadnje z ustreznim tonom tudi prebrati.

8. VIRI IN LITERATURA

1. Altheide, David L. (1974) *Cteating reality: How TV News Distorts Events*. Beverly Hills: Sage.
2. Altheide, David L. (1985) *Media Power*. Beverly Hills: Sage.
3. Altheide David L. in Snow, Robert P. (1991) *Media Words in the Postjournalism Era*. New York: Aldine de Gruyter.
4. Block, Mervin (1997) *Writing Broadcast News*. Chicago: Bonus Books.
5. Boar, Roger, Blundell, Nigel (1987) *Najhujše svetovne katastrofe*. Ljubljana: Dokumentarna.
6. Boyd, Andrew (1994) *Broadcast Journalism: Techniques of Radio & TV News*. Oxford: Focal Press.
7. CBC News (1958) *Television news reporting*. New York, London, Toronto: Mc Graw – Hill book company.
8. Chester, Garrison in Willis (1963) *Television and radio*. New York: Appleton Cenury crofts.
9. Dahlgren, Peter in Sparks, Colin (ur.) (1992, 1993, 1996) *Journalism and Popular Culture*. Reprinted. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
10. Everton, Neil (1999) *Making Television News*. London: Reuters Foundation.
11. Fiske, John (1987) *Television Culture*. London, New York: Routledge.
12. Fowler, Roger (1991) *Language in the Naws: Discourse and Ideology in the Press*. London, New York: Routledge.
13. Hartley, John (1989) *Understanding news*. London, New York: Routledge.
14. York, Ivor (1990) *Basic TV Reporting*. London in New York: Focal Press.
15. Keller, Teresa, A. Hawkins, Stephen (2002) *Television News*. Arisona: Helcomb Hathaway.
16. (1991) *Kodeks novinarjev republike Slovenije*. Ljubljana: Društvo novinarjev Slovenije.
17. Košir, Manca (1991) *Tip novinarskega diskurza kot interpretanti spremenjenega označevalnega okolja*. V: *Novinarstvo u popularističkom društvu*. Zagreb: Alinea.
18. Košir, Manca (1998) *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

19. Košir, Manca in Fanfl, Rajko (1996) Vzgoja za medije. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
20. Langer, John (1998) Tabloid Television: Popular Journalism and the 'Other News'. London, New York: Routledge.
21. Luthar, Breda (1992) Čas televizije. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
22. Mayeux, Peter E. (1991) Broadcast news writing and reporting. University of Nebraska, Lincoln: Wm. C. Brown Publishers.
23. Perovič, Tomaž, Šipek, Špela (1998) TV novice. Ljubljana: Študentska založba.
24. Pippert, Wesley G. (1989) An ethic of news: A reporter's search for truth. Georgetown: Georgetown university press.
25. Poler, Melita (1997) Novinarska etika. Ljubljana: Magnolija.
26. Selby, Keith in Cowdery, Ron (1995) How to Study Television. London: Macmillan Press.
27. Spark, David (1999) Investigative Reporting: A study in technique. Oxford: Focal Press.
28. (1997) Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
29. White, Ted (1996) Broadcast news writing, reporting, and producing. Boston in Oxford: Focal Press.
-
30. Arhivski prispevki in posnetki oddaje 24 ur (POP TV), od 1995 do 2003.

DAN POROČEVALCA

scenosled reportaže

BESEDILO, IZJAVE	OPIS POSNETKOV
<p>OFF:</p> <p>Dan poročevalca se zjutraj začne v redakciji, kjer novinar najprej prelista dnevne časopise, preveri, kaj se je novega zgodilo ali pa se bo dogajalo čez dan.</p> <p>Novinarje o dogodkih obveščajo tudi: slovenska tiskovna agencija in tuje agencije, ki medijem vseskozi sporočajo dogodke, ki so se pravkar zgodili, objavljajo pa tudi obsežnejša besedila o preteklih dogodkih in napovedujejo dogajanje.</p>	<ul style="list-style-type: none">- novinarji v redakciji listajo časopise- sporočila Slovenske tiskovne agencije na računalniškem zaslonu
<p>RAPORT:</p> <p><i>Tisti novinarji, ki poročajo o točno določenem področju - na primer o kriminalu, politiki, zdravstvu, morajo pred sestankom tudi preveriti, ali se ta dan na njegovem področju kaj pomembnega dogaja. Poklicati morajo pomembne službe- na primer policijo, gasilce, na sodišče, službo za stike z javnostmi neke politične stranke.</i></p>	<ul style="list-style-type: none">- novinar govori besedilo s pogledom v kamero
<p><i>IZJAVA: Novinar kliče na policijo</i></p>	<ul style="list-style-type: none">- novinar govori po telefonu
<p>OFF:</p> <p>Poleg uradnih oseb mora novinar poklicati vse svoje informatorje ali kot jim pravijo novinarji svoje vire. To so osebe, ki so bodisi zaposlene ali kako drugače dajevne na področju, o katerem novinar poroča. Viri novinarja</p>	<ul style="list-style-type: none">- novinarji telefonirajo- nekdo pošlje sporočilo po faksu

